

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Zdanění příjmů rodiny v roce 2007 a v roce 2008

Family revenue taxation in the year of 2007 and 2008

Student: Michal Krajňák

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jiřina Krajčová

Ostrava 2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

ve smyslu § 17, odst. f, zákona č. 111/98 Sb. a Studijního a zkušebního řádu pro studium v bakalářských studijních programech Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava, čl. 23 až 26

Jméno studenta: **Michal Krajňák**

Studijní obor: **Účetnictví a daně**

Název tématu:

Zdanění příjmů rodiny v roce 2007 a v roce 2008

Anglický název tématu:

Family revenue taxation in the year of 2007 and 2008

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í (o s n o v a):

Úvod

1. Historický pohled na zdanění příjmů
2. Zdanění příjmů rodiny v roce 2007
3. Porovnání daňové zátěže v roce 2007 a 2008

Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Přílohy

Rozsah průvodní zprávy: 30 – 40 stran

Rozsah příloh: podle potřeby

Seznam odborné literatury:

PELECH, P., PELC, V. *Daně z příjmů s komentářem*. Olomouc: Anag, 2007. 959 s. ISBN 978-80-7263-399-9.

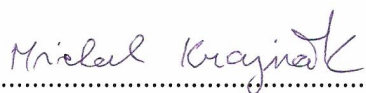
VALOUCH, P. *Optimální zdanění fyzických osob*. Praha: Grada, 2007. 140 s. ISBN 978-80-247-1805-7.

VYBÍHAL, V. *Zdaňování příjmů fyzických osob*. Praha: Grada, 2007. 216 s. ISBN 978-80-247-2096-8.

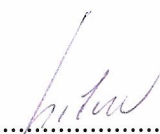
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jiřina Krajčová

Datum zadání bakalářské práce: 20. listopadu 2007

Datum odevzdání bakalářské práce: 25. dubna 2008

.....
student

.....
vedoucí BP

.....
vedoucí katedry

.....
děkan

V Ostravě dne 20. 11. 2007

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci včetně všech příloh vypracoval samostatně.

Ostrava
25. dubna 2008

podpis

Obsah

Úvod	6
1 Historický pohled na zdanění příjmů	7
1. 1 Zdanění za První republiky	7
1. 2 Daně v období totality	8
1. 2. 1 Daň z příjmů obyvatelstva	8
1. 2. 2 Daň ze mzdy	9
1. 3 Situace po roce 1989	9
1. 4 Vývoj po roce 1993	10
1. 4. 1 Současná struktura zákona o daních z příjmů	10
1. 5 Přehled nejdůležitějších změn v zákoně o daních z příjmů z pohledu zdanění rodiny v letech 1993 – 2006	11
1. 5. 1 Zavedení společného zdanění manželů	11
1. 5. 1. 1 Porovnání společného zdanění manželů s institutem spolupracujících osob	12
1. 5. 2 Změna ve výši nezdanitelných částí základu daně	13
1. 5. 3 Zavedení slev na dani	14
1. 5. 4 Další významné změny	15
1. 5. 4. 1 Minimální základ daně	15
1. 5. 4. 2 Daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s poplatníkem v domácnosti	15
2 Zdanění příjmů rodiny v roce 2007	17
2. 1 Kdo je poplatníkem daně z příjmů fyzických osob?	17
2. 2 Předmět daně	17
2. 3 Obecná ustanovení o příjmech ze závislé činnosti	18
2. 3. 1 Daňový odvod u zaměstnance s podepsaným daňovým prohlášením	20
2. 3. 2 Daňový odvod z příjmů u zaměstnance bez podepsaného daňového prohlášení	20
2. 4 Možnosti daňové optimalizace u příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti	21
2. 4. 1 Daňová evidence	22
2. 4. 2 Vedení účetnictví	23
2. 4. 3 Paušální výdaje	23
2. 4. 4 Paušální daň	24
2. 5 Další typy příjmů	25
2. 5. 1 Příjmy z kapitálového majetku	25
2. 5. 2 Příjmy z pronájmu	25
2. 5. 3 Ostatní příjmy	26
2. 6 Zálohy na daň	27
2. 7 Stanovení výsledné daňové povinnosti fyzické osoby	27
2. 7. 1 Nezdanitelné části základu daně, odčitatelné položky od základu daně	28
2. 7. 2 Slevy na dani	29
2. 8 Daňové přiznání	30
3 Porovnání daňové zátěže v roce 2007 a 2008	31
3. 1 Reforma veřejných financí obecně	31
3. 2 Změny v zákoně o daních z příjmů	33
3. 2. 1 Změna daňové sazby a zvýšení slev na dani	33

3. 2. 2	Změna ve způsobu stanovení základu daně u poplatníků, kteří mají příjmy ze závislé činnosti	34
3. 2. 3	Zrušení minimálního základu daně a společného zdanění manželů	35
3. 2. 4	Vyplatí se i nadále institut spolupracujících osob?	36
3. 2. 5	Další významné změny v ZDP nejen z pohledu zdanění rodiny	36
3. 3	Porovnání výše daňové povinnosti rodiny na modelových příkladech při zdanění stejných příjmů v roce 2007 a 2008	37
	Závěr	45
	Seznam použité literatury	46
	Seznam zkratek	48
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	49
	Seznam příloh	50

Úvod

Zdanění je oblast, která se dotýká každého z nás. Daně tvoří hlavní oblast příjmů do státního rozpočtu. Ve srovnání s předcházejícími léty prošel zákon o daních z příjmů řadou změn. Jak se změní naše daňová zátěž a naše čisté příjmy? Budeme na tom lépe než dříve? Nejen o tom bude pojednáno v této práci.

Za téma své bakalářské práce jsem si zvolil zdanění příjmů rodiny v roce 2007 a 2008, neboť si myslím, že problematika zdanění je velice zajímavé téma, zvláště po provedené reformě veřejných financí s účinností od 1. ledna 2008.

Cílem práce je zmapování problematiky zdanění od období První republiky, přes období totality až do dneška. Důležitým podnětem je rovněž porovnat daňovou zátěž rodiny v letech 2007 a 2008 a zhodnotit celkový dopad zákona o stabilizaci veřejných rozpočtů na rodinu.

Teoretická část je zaměřena na obecný úvod do zvoleného tématu. Nejprve pojednává o daňové soustavě v tehdejší První republice, zvláště pak o provedené reformě v roce 1927. Dále je zaměřena na vývoj v období 2. světové války a totality. Další část práce se pak věnuje zákonu o daních z příjmů z roku 1992 a zachycuje jeho postupné změny, úpravy a novelizace z hlediska daňových sazeb, odčitatelných položek apod.

Další kapitola práce detailně popisuje problematiku zdanění příjmů rodiny za rok 2007. Nalezneme zde informace o jednotlivých druzích příjmů z pohledu fyzických osob, které podléhají zdanění, ale i o těch, které jsou od daně osvobozeny. Nechybí ani možnosti, jak svou daňovou povinnost optimalizovat.

V poslední části práce se věnuji zákonu o stabilizaci veřejných rozpočtů a změnám, které nastaly v roce 2008 nejen z pohledu daňového.

Praktická část je soustředěna na porovnání daňové zátěže při zdanění stejných příjmů jednotlivých členů rodiny v roce 2007 a v roce následujícím. Kromě tohoto je součástí práce také vyplněné daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob za rok 2007.

1 Historický pohled na zdanění příjmů

Zdanění příjmů rodiny má mnohaletou historii. V období První republiky byli občané zdaňováni důchodovou daní, v období totality to byla daň ze mzdy, od roku 1993 pak daň z příjmů.

1. 1 Zdanění za První republiky

Již od vzniku Československa se připravovala daňová reforma. Hlavním úkolem bylo modernizovat celý systém přímých daní.

Základním pilířem reformy veřejných financí byl nový daňový zákon, kterým se měnila struktura daní. Existující daňový systém převzatý po Rakousko-Uhersku byl již zastaralý. Reforma daňového systému proběhla v roce 1927. Tato reforma nepředstavovala zásadní změnu v koncepci zdanění příjmů fyzických osob, daňové zatížení však bylo sníženo. Toho roku byl schválen zákon o přímých daních.

Daňový systém byl rozčleněn do tří základních skupin. První skupinou byly daně přímé, mezi které byly řazeny daň důchodová, všeobecná daň výdělková, zvláštní daň výdělková, daň pozemková, daň domovní, daň rentová a daň z tantiém. Nepřímé daně tvořily daň z obratu, daň přepychová, daně spotřební a daň burzovní. Třetí skupina se skládala z poplatků.

Z pohledu zdanění příjmů rodin měla největší význam daň důchodová, neboť právě ta postihovala veškerý příjem domácností. Do kategorie poplatníků spadaly fyzické osoby, které zde bydlely nebo pobývaly déle než jeden rok, dále fyzické osoby, které zde sice nepobývaly déle než jeden rok, zdaňovaly však důchod za dobu pobytu zde získaný. Tato daň se předepisovala hlavě rodiny a měla progresivní sazbu rozdělenou do 20 daňových pásem od 1 % do 29 % podle velikosti důchodu. U vyšších příjmů poplatníků bez vyživovaných osob mohla být sazba daně zvýšena ještě o přírážku ve výši 15 %. Výběrem daní byly pověřeny berní správy.

I v následujících letech docházelo pochopitelně ke změnám daňových zákonů. Zákon o přímých daních z roku 1927 platil v Československu až do roku 1952. Novelou z roku 1940 se zvýšilo progresivní zdanění příjmů, daň se vybírala v 19 daňových pásmech, daňová sazba

činila od 3 % až do 61 %. Nadále platilo, že pro osoby, které dále už nikoho nevyživovaly, mohla být daň zvýšena o přírážku ve výši 15 %.

Novelou z roku 1943 byly opět upraveny sazby: nejvyšší sazba u klouzavě progresivních sazeb byla 77 % u poplatníků bez vyživovaných osob, ti kteří vyživovali jednu osobu měli sazbu 71 %, u ostatních poplatníků byla sazba 59 %. Existoval i maximální procentní podíl, který mohl být poplatníkovi sražen – 65 % ze základu daně u poplatníků bez vyživovaných osob, 60 % s jednou vyživovanou osobou a na 50 % u ostatních poplatníků. Zaváděly se i nové daně jako např. daň z majetku nebo daň z přepravy kolejovými vozidly. Místo důchodové daně byla zavedena daň ze mzdy.

Po druhé světové válce došlo k další novele zákona o přímých daních, bylo zavedeno 16 daňových pásem s klouzavě progresivní sazbou daně ve výši 2 až 70 %. Výsledná daňová sazba nesměla překročit 60 % daňového základu poplatníka. Byl zaveden systém přírážek pro poplatníky bez vyživovaných osob nebo slev pro poplatníky s vyživovanými osobami.

1. 2 Daně v období totality

Změny v celém systému veřejné správy spojené s převzetím moci komunistickou stranou v roce 1948 se nevyhnuly ani daňové oblasti. Byly zrušeny všechny stávající daňové úřady a výkon správy v oblastí daní převzaly národní výbory. Lze říci, že došlo ke spojení správy politické a finanční. Postupně se zaváděly daně odpovídající socialistickému hospodaření.

V roce 1952 došlo k měnové a posléze nato k daňové reformě, která od 1. ledna 1953 zavedla tyto daně: daň z obratu, daň z výkonů, daň ze mzdy, zemědělskou daň, daň z příjmů obyvatelstva, daň z literární a umělecké činnosti, domovní daň a důchodovou daň družstev a jiných organizací.

Fyzické osoby byly také v tomto období zdaňovány daní ze mzdy, daní z příjmů obyvatelstva a živnostenskou daní. Tyto daně výrazně přispěly k omezení soukromého podnikání. Hlavním důvodem byla vysoce nastavená progresivní sazba daně.

1. 2. 1 Daň z příjmů obyvatelstva

Zákon č. 78/1952 Sb., o dani z příjmů obyvatelstva vešel v platnost pochopitelně k datu daňové reformy, tj. k 1. lednu 1953. V tomto zákoně byla stanovena dvojí sazba daně dle druhů příjmů. Pro většinu příjmů byla stanovena klouzavě progresivní ve výši od 6 % do

90 % v devíti daňových pásmech. I u této daně se sazba zvyšovala těm, kteří nevyživovali žádnou osobu nebo pouze jednu. Výsledná daň byla omezena na maximální výši 90 % daňového základu. Významná novela tohoto zákona proběhla v roce 1962, bylo stanoveno osm daňových pásem s klouzavě progresivní sazbou daně od 5 % do 65 %. Nadále v zákoně zůstalo zvýšení sazby pro poplatníky, kteří nevyživují žádnou nebo jednu osobu. Maximální výše daně mohla činit 85 % z daňového základu

1. 2. 2 Daň ze mzdy

Daň ze mzdy upravoval zákon č. 76/1952 Sb. Na určení výše daňové povinnosti měly vliv i nedaňové faktory např. sociální a osobnostní.

Daňová sazba byla klouzavě progresivní od 5 % do 20 % podle výše mzdy a základ daně se stejně jako v dnešní době zaokrouhloval na stokoruny nahoru. Nově se daň zvyšovala o 40 % těm, kteří nevyživují žádnou osobu, a ti, kteří vyživovali jednu osobu měli daň zvýšenou o procent 20. Daň se nesrážela, pokud nebyl daňový základ alespoň 1 000 Kčs měsíčně. Tak jako bylo zavedeno zvýšení sazeb daně existovalo i snížení sazeb daně např.: 15 % pro poplatníky vyživující 3 osoby, 30 % pro 4 vyživující osoby a 45 % pro 5 a více vyživujících osob. Dohled nad srážením a odváděním daně prováděl národní výbor.

Dnem 1. dubna 1967 nabyla účinnost vyhláška 24/1967 Sb., kterou se provádí zákon o dani ze mzdy. Tato vyhláška doplňovala a blíže specifikovala zákon o dani ze mzdy

K 1. lednu 1977 byla právně závazná další vyhláška č. 161/1976 Sb., kterou se prováděl zákon o dani ze mzdy. Zrušena pak byla až s daňovou reformou v roce 1993. Jejím cílem bylo opět blíže vysvětlit a doplnit ustanovení zákona o dani ze mzdy.

1. 3 Situace pro roce 1989

V listopadu 1989 došlo k politickému převratu. Ve stávajících daňových předpisech bylo nutno provést řadu změn, neboť daňový systém vycházel ze socialistických zásad ekonomiky a byl tak v rozporu se zaměřením reformního procesu. V roce 1990 bylo rozhodnuto provést radikální daňovou reformu a zajistit přizpůsobení našeho daňového systému běžným daňovým systémům v Evropě. K 1. lednu 1991 byl vytvořen systém územních finančních orgánů, které tvořilo 8 finančních ředitelství a 222 finančních úřadů. K 1. lednu 1993 současně s rozdělením Československa vstoupil v účinnost nový daňový systém.

1. 4 Vývoj po roce 1993

1. ledna 1993 proběhla daňová reforma a následkem toho byla vytvořena nová daňová soustava. Ta obsahovala celkem osm daní: daň z příjmů, daň z přidané hodnoty, daň spotřební, daň silniční, daň z nemovitostí, daň darovací, daň dědickou a daň z převodu nemovitostí. Tyto daně lze dále zatřídit buď do skupiny daní přímých nebo nepřímých. Přímé daně odčerpávají část příjmů poplatníka na základě zjištění jeho důchodových nebo majetkových poměrů, naopak nepřímé daně se vybírají v ceně zboží při jeho prodeji spotřebiteli. Zde není rozhodné, v jakých majetkových poměrech se poplatník nachází. Z toho vyplývá, že do kategorie nepřímých daní patří spotřební daň a daň z přidané hodnoty. Ostatní daně patří mezi přímé.

Z historického pohledu DPFO nahradila nejen daň ze mzdy, ale také daň z příjmů z literární a umělecké činnosti, daň z příjmů obyvatelstva a daň zemědělskou. Hlavní rozdíl se nachází v tom, že příjmy rodiny jsou od roku 1993 zdaňovány jednou daní, nikoliv různými daněmi, jak tomu bylo v minulosti. Rozdíly lze shledat i v daňových sazbách, předmětu daně či nárocích na osvobození.

Dalším ze základních znaků provedené daňové reformy je, že se z daní vylučují příspěvky, které se nyní vybírají jako pojistné na sociální pojištění, příspěvky na státní politiku zaměstnanosti a na pojistné na zdravotní pojištění. V úhrnné výši je sazba těchto příspěvků 49,5 % z vyměřovacího základu u zaměstnanců, dělí se tak, že 13,5 % z vyměřovacího základu zaplatí zaměstnanec – z toho 9 % na sociální a 4,5 % na zdravotní pojištění a zbývajících 36 % zaplatí zaměstnavatel – 27 % na sociální a 9 % na zdravotní pojištění. V současné době došlo pouze ke změně v sazbě sociálního pojištění a to o 1 % jak u zaměstnavatele, tak i u zaměstnance. Procentní sazby jsou nyní 26 % a 8 %.

1. 4. 1 Současná struktura zákona o daních z příjmů

První část zákona se týká daně z příjmů fyzických osob. Konkrétně to jsou ustanovení § 2 - § 16. Druhá část (§ 17 - § 21) pojednává o dani z příjmů právnických osob. Vymezení právnické osoby je provedeno negativním způsobem, tzn. že poplatníky jsou osoby, které nejsou osobami fyzickými. Pokud bychom hledali vymezení právnických osob odpověď se nachází především v občanském zákoníku, jedná se např.: o stát, sdružení či jednotky územní samosprávy a v neposlední řadě také obchodní společnosti.

V poslední, třetí části, se nachází ustanovení platná pro DPFO i DPPO. Nedílnou součástí zákona je i příloha, která udává začlenění dlouhodobého majetku do konkrétních odpisových skupin.

Podobně jako jiné daňové zákony, tak i tento nemá ustanovení o způsobu výběru daně. Právní úprava se nachází v zákoně č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků. Zákon upravuje správu daní, poplatků, odvodů, odvodů za porušení rozpočtové kázně. Správou daně se rozumí právo činit opatření potřebná ke správnému a úplnému zjištění, stanovení a splnění daňových povinností, zejména právo vyhledávat daňové subjekty, daně vyměřit, vybrat, vyúčtovat, vymáhat nebo kontrolovat splnění daňové povinnosti. Zákon upravuje základní zásady daňového řízení, přípravnou a vyměřovací fázi, řádné a mimořádné opravné prostředky, placení daní.

1. 5 Přehled nejdůležitějších změn v zákoně o daních z příjmů z pohledu zdanění rodiny v letech 1993 – 2006

ZDP prošel do dnešního dne řadou novelizací, zde uvádíme přehled těch nejvýznamnějších. Problematice změn daňových sazeb je věnována **příloha A**.

1. 5. 1 Zavedení společného zdanění manželů

Rok 2005 přinesl do ZDP novinku, která se stala často používaným způsobem, jak snížit celkové daňové zatížení některých rodin. Výpočet daně ze společného základu daně manželů umožňuje zdanit příjmy manželů společně, a tím snížit daňovou progresi zejména v případech, kdy jeden z manželů má příjmy a druhý nikoliv nebo v případech, kdy úroveň příjmů manželů je rozdílná. Podmínkou uplatnění SZM je, aby manželé vyživovali alespoň jedno dítě žijící s nimi v domácnosti. Tuto podmínku stačí splnit nejpozději poslední den zdaňovacího období.

Za společný základ daně manželů je považován součet dílčích základů daně podle § 6 – 10 ZDP snížený o nezdánitelné části za oba manžele podle § 15. Tyto nezdánitelné části základu daně si může uplatnit i ten z manželů, který neměl zdanitelné příjmy, podmínkou samozřejmě je, aby splnil požadavky pro jejich uplatnění. Velice důležité je rovněž to, že žádný z manželů nespadá pod minimální základ daně.

Vykáže-li manžel nebo manželka např. u příjmů z podnikání nebo u příjmů z pronájmu ztrátu, je dílčí základ daně v případě uplatnění SZM roven nule. Tuto ztrátu ale vyměří tím, že ji uvede do daňového přiznání a možnost odečtení této ztráty má poplatník v následujících 5 zdaňovacích obdobích. Podmínkou ovšem je, že v období, kdy bude odpočet ztráty uplatňovat, neuplatní SZM a navíc nesmí mít základ daně podle § 7 – 10 ZDP záporný nebo roven nule. Odpočet ve formě ztráty lze uplatnit maximálně do úhrnu dílčích základů daně podle § 7 – 10 ZDP za dané zdaňovací období.

SZM uplatňuje každý z manželů ve svém daňovém přiznání. Oba podávají přiznání ve stejné lhůtě. V příloze k daňovému přiznání uvede každý z manželů údaje potřebné pro výpočet daně ze společného základu daně. Výchozími hodnotami je úhrn součtu dílčích základů za oba manžele a úhrn nezdanitelných částí základu daně za oba manžele. Společný základ daně se sníží o nezdanitelné části základu daně za oba manžele a následně se tento základ rozdělí na dvě poloviny. Ten pak každý zdaní ve svém daňovém přiznání. Následuje výpočet daně a uplatnění nároků na slevy, které přicházejí u manžela resp. manželky v úvahu.

1. 5. 1. 1 Porovnání společného zdanění manželů s institutem spolupracujících osob

Při použití SZM se rozděluje na oba manžely celý společný základ daně – ten může být tvořen všemi příjmy – tj. příjmy ze závislé činnosti a z funkčních požitků, příjmy z podnikání a jiné výdělečné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z pronájmu a ostatními příjmy. Při použití SO lze rozdělit na spolupracující osoby příjmy a výdaje dosažené jen v rámci podnikání.

K uplatnění SO nemusí být splněna podmínka, že se jedná o manžele, navíc může jít o spolupráci i s dalšími poplatníky domácnosti, manželé nemusí vyživovat žádné dítě.

V případě SZM není limitován příjem každého z manželů, který je zahrnutý do společného základu daně. U spolupracujících osob jsou převedené příjmy a výdaje podnikatele u spolupráce s druhým z manželů limitovány 50 %, maximální částka, kterou lze převést za zdaňovací období je 540 000 Kč, trvá-li spolupráce celé zdaňovací období, jinak 45 000 Kč za každý i započatý měsíc spolupráce. Při spolupráci s druhým z manželů a ostatními osobami žijícími s poplatníkem v domácnosti je limit převedených příjmů a výdajů 30 % podílu na příjmech a výdajích podnikatele. Maximální částka, kterou lze na spolupracující osoby převést při spolupráci po celé zdaňovací období je 180 000 Kč nebo 15 000 Kč za každý i započatý měsíc spolupráce.

U SZM dochází k rozdělení společného základu daně, i když jejich činnost není propojená. V případě spolupráce osob je nutná existence spolupráce.

Uplatní-li poplatník slevu na dani na manžela/manželku jehož vlastní příjmy nedosáhnou za zdaňovací období 38 040 Kč nelze již institut spolupráce na manžela/manželku použít. Využijí-li poplatníci SZM musí podávat daňové přiznání najednou, u SO toto neplatí.

Rozdělování příjmů na spolupracující osoby je z hlediska DPFO velmi výhodné v situaci, kdy lze příjmy převádět na osoby, které mají vlastní příjmy buď nízké nebo žádné. Využití toto rozdělení příjmů je vhodné i tehdy, mají-li osoby možnost uplatnit ve svém vlastním daňovém přiznání nároky na slevy na dani, nezdánitelné části základu daně nebo odčitatelné položky.

1. 5. 2 Změna ve výši nezdánitelných částí základu daně

K datu účinnosti zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, byly zavedeny NČ na poplatníka, dítě, manželku, která nedosáhne stanoveného příjmu. K dalším položkám náleží NČ pro případ, že poplatník pobírá částečný nebo plný invalidní důchod nebo je-li držitelem průkazu ZTP/P. Žádné další NČ původní zákon neupravoval. Vývoj těchto NČ uvádí následující tabulka.¹

Tab. 1. 1 Vývoj nezdánitelných částí základu daně

Zákon č.	586/1992 Sb.	323/1993 Sb.	259/1994 Sb.	149/1995 Sb.	316/1996 Sb.	210/1997 Sb.	333/1998 Sb.	492/2000 Sb.
Poplatník	20 400	21 600	24 000	26 400	28 800	32 040	34 920	38 040
Dítě	9 000	10 800	12 000	13 200	14 400	18 000	21 600	23 520
Manžel/ka s příjmem do výše NČ na popl.	12 000	12 000	12 000	12 000	16 800	18 240	19 884	21 720
Částečný ID	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 540	7 140
Plný ID	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	13 080	14 280
ZTP/P	36 000	36 000	36 000	36 000	42 000	42 000	45 780	50 040
Student	-	6 000	6 000	6 000	9 600	9 600	10 464	11 400

¹ K další změně došlo od roku 2004 tím, že se změnila výše NČ na dítě na 25 560 Kč.

Zákon č. 323/1993 Sb., s účinností od 1. 1. 2004 uvádí, že výše NČ na manžela/manželku do výše příjmu NČ na poplatníky se zvyšuje na dvojnásobek, stejné ustanovení týkající se NČ na dítě pak platí od roku 1995 díky zákonu č. 259/1994 Sb.

Od ZD lze také odečíst hodnotu darů fyzickým a právnickým osobám na účely uvedené v ZDP je-li hodnota darů alespoň 1 000 Kč nebo 2 % ze ZD, maximálně lze odečíst 10 % ze ZD. Tyto hodnoty se neměnily, pouze docházelo k přidávání dalších účelů darování popř. jejich bližšímu upřesnění.

Podobně, jak se měnila výše daňových sazeb a výše jednotlivých pásem, docházelo i ke změně ve výši NČ. Jejich výše se postupně zvyšovala. I zde při posuzování jejich výše je nutné zohlednit inflační vlivy a s nimi související růst mezd, ale také cen spotřebitelského zboží za dané roky.

Tak jako se vyvíjela výše NČ od ZD přidávaly se do ZDP i další nové položky.

Od roku 1994 přibyla nová NČ, která byla výhodná pro studenty, kteří zároveň během své přípravy na budoucí povolání chodí i do zaměstnání. Nesla název NČ na poplatníka žáka nebo studenta soustavně se připravujícího na budoucí povolání studiem nebo výcvikem.

V rámci podpory bydlení je možno od roku 1998 odečíst hodnotu úroků z úvěru ze stavebního spoření, hypotečního úvěru. Podmínkou je, že tento úvěr je použit k financování bytových potřeb. Co se rozumí bytovými potřebami přesně definuje ZDP.

Rozvoj penzijního připojištění a jeho veřejná podpora vládou měla za následek vytvoření NČ právě pro poplatníky, kteří si spoří do penze. Tito poplatníci si mohou odečíst částku zaplacenou na toto připojištění sníženou o 6 000 Kč, maximální částka kterou lze odečíst za zdaňovací období je 12 000 Kč. Tuto NČ šlo použít poprvé ke snížení daňového základu za rok 2000. Od následujícího roku je vytvořena také NČ týkající se poplatníků, kteří si platí životní pojištění. Maximální limit je zde také 12 000 Kč za zdaňovací období.

K další významné NČ o jejíž zavedení bojovali právě zástupci odborových organizací je zaplacená hodnota členských příspěvků odborové organizaci. Ani u této částky nechybí limit, který lze uplatnit k odpočtu – 1,5 % ze zdanitelných příjmů dle § 6 ZDP, maximálně 3 000 Kč za zdaňovací období.

1. 5. 3 Zavedení slev na dani

Od roku 2006 byly nahrazeny některé nezdánitelné části základu daně slevami na dani. K těmto NČ patří sleva na poplatníka, dítě, manžela/manželku, částečný a plný invalidní důchod, držitelé průkazu ZTP/P a studenta. Výčet v té době platných slev je uveden v tab. 1. 2.

Tab. 1. 2 Slevy na dani

Druh slevy	Kč	Druh slevy	Kč
Na poplatníka	7 200	Na manželku/manžela s příjmem do 38 040 Kč	4 200, u ZTP/P 2x
Na poplatníka ZTP/P	9 600	Na poplatníka s částečným invalid. důchodem	1 500
Na poplatníka studenta	2 400	Na poplatníka s plnými invalidním důchodem	3 000

Slevy na dani se však na rozdíl od NČ odečítají až od vypočtené výše daně. Z toho vyplývá, že osoby s vyššími příjmy pocítily vyšší daňovou zátěž z důvodu klouzavě progresivní sazby daně. Jako důvod této změny se uváděla vyšší daňová spravedlnost.

1. 5. 4 Další významné změny

Jak je vidět, zákon o daních z příjmů je poměrně často novelizován. Zde jsou uvedeny ještě další dvě významné změny. Zatímco první institut se týká jen podnikajících fyzických osob, tak naopak druhá změna postihla i poplatníky, kteří mají příjmy nejen podle § 7 ZDP.

1. 5. 4. 1 Minimální základ daně

S účinností od 1. ledna 2004 je stanoven minimální základ daně pro fyzické osoby. Uplatnění MZD se týká poplatníků, kteří mají příjmy ze zemědělství, ze živností nebo z jiného podnikání podle zvláštních předpisů. Tento MZD je pro každé zdaňovací období rozdílný. Při výpočtu se vychází z 50 % všeobecného vyměřovacího základu pro důchodové pojištění upraveného o přepočítací koeficient. Výše MZD se postupně zvyšuje – pro rok 2005 činí 107 300 Kč, pro rok 2006 je jeho hodnota 112 950 Kč a v roce 2007 je to 120 800 Kč. MZD je podnikatel povinen uplatnit jestliže jeho celkový základ daně je nižší, než minimální.

1. 5. 4. 2 Daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s poplatníkem v domácnosti

Daňové zvýhodnění za vyživované dítě v domácnosti lze uplatňovat poprvé za zdaňovací období roku 2005. Toto zvýhodnění může mít podobu: slevy na dani, daňového bonusu nebo slevy na dani a daňového bonusu.

Do výše daňové povinnosti může poplatník uplatnit slevu na dani, je-li daňové zvýhodnění vyšší než daňová povinnost, je vzniklý rozdíl daňovým bonusem.

Výše daňového zvýhodnění na měsíc činí 500 Kč, resp. 6 000 Kč za kalendářní rok.

Daňové zvýhodnění na dítě může uplatnit za stejné zdaňovací období vždy jen jeden z poplatníků společně žijící s dítětem v domácnosti. K poskytnutí daňového zvýhodnění musí mít poplatník podepsáno prohlášení k dani, mít roční příjem podle § 6 - § 9 ZDP alespoň ve výši šestinásobku minimální mzdy, samozřejmostí je také vyživované dítě v domácnosti. Zatímco sleva na dani závisí pouze na počtu dětí a může být uplatněna bez omezení, daňový bonus lze uplatnit jen tehdy činí-li jeho výše alespoň 100 Kč, nejvýše však 30 000 Kč ročně.

Nutnou podmínkou k uplatnění bonusu navíc je, aby poplatník neměl příjmy pouze z pronájmu nebo ty, které spadají do kategorie ostatních příjmů. Na poplatníky, kteří mají pouze tyto příjmy se bonus nevztahuje.

Výhoda daňového zvýhodnění spočívá v tom, že dítě může mít po dobu studia vlastní příjem a nárok na toto daňové zvýhodnění není výši příjmu dítěte omezen.

2 Zdanění příjmů rodiny v roce 2007

Fyzické osoby dosahují při své činnosti příjmů, které podléhají povinnosti odvodů. Tyto odvody lze rozdělit na pojistné na všeobecné zdravotní pojištění, pojistné na důchodové pojištění, nemocenské pojištění a příspěvek na stání politiku zaměstnanosti. Po odečtení těchto srážek se dále ještě odvádí daň z příjmů. Celková daňová povinnost fyzických osob závisí na úhrnu jejich celoročních příjmů.

2. 1 Kdo je poplatníkem daně z příjmů fyzických osob?

Poplatníkem je obecně osoba, jejíž příjmy, majetek nebo úkony jsou přímo podrobeny daním, poplatkům nebo odvodům. Žádné další podmínky jako např. věk, občanství, charakter příjmu a jiné skutečnosti se neberou v úvahu.

Z hlediska daně z příjmů rozlišujeme dvě skupiny daňových poplatníků, a to poplatníky s neomezenou daňovou povinností (daňoví rezidenti) a poplatníky s tzv. omezenou daňovou povinností (daňoví nerezidenti). Rezidenty jsou konkrétně fyzické osoby, které mají na území České republiky bydliště nebo se zde zdržují déle než 183 dnů. Do uvedené lhůty 183 dnů se započítává každý i započatý den pobytu. Ostatní jsou pak považováni za nerezidenty.

Daňový rezident má neomezenou daňovou povinnost, je tedy povinen zdanit v ČR příjmy, které mají zdroj v tuzemsku i příjmy, které mají zdroj v zahraničí. Zahraniční příjmy ale mohou být zdaněny i v cizině. Aby nedocházelo k dvojímu nebo vícenásobnému zdanění jsou často do daňových systémů jednotlivých států zpracovány smlouvy o zamezení dvojího zdanění.

2. 2 Předmět daně

Dalším krokem nutným ke správnému posouzení zdanění příjmů je zjistit, které příjmy jsou předmětem daně z příjmů, tzn. že se na ně vztahuje ZDP, a dále pak, které z příjmů sice jsou předmětem daně, ale jsou od DP osvobozeny. Za příjem je považována nejen částka v penězích, ale i přijaté nepeněžní plnění.

Předmětem daně jsou příjmy, které jsou rozděleny do pěti skupin: příjmy ze závislé činnosti a z funkčních požitků, příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z pronájmu a ostatní příjmy. Zákon rozděluje příjmy fyzických osob podle hlavních zdrojů těchto příjmů. Důvodem tohoto rozdělení jsou rozdíly při stanovení základu daně i způsobu vybírání daně.

Vymezení příjmů, které jsou předmětem daně je velmi obecné. Naproti tomu jsou taxativně vymezeny příjmy, které předmětem daně nejsou: úvěry a půjčky, příjmy z rozšíření nebo zúžení společného jmění manželů, příjmy získané zděděním nebo darováním nebo příjmy au-pair. Na druhé straně, to že uvedené příjmy jsou osvobozeny od této daně, neznamená, že nepodléhají zdanění. Například příjmy z darování jsou zdaněny daní darovací, příjmy z dědictví daní dědickou, poskytnuté úvěry a půjčky nejsou předmětem daně z příjmů, úroky z nich plynoucí však již předmětem daně jsou.

2.3 Obecná ustanovení o příjmech ze závislé činnosti

Zjednodušeně se příjmy ze závislé činnosti rozumí příjmy ze zaměstnání, tzn. příjmy, které vyplácí zaměstnavatel zaměstnanci, jsou to příjmy ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního či obdobného poměru, příjmy za práci členů družstev, společníků a jednatelů společnosti s ručením omezeným, komanditistů komanditní společnosti a odměny členů statutárních orgánů. Do tohoto dílčího ZD se také zahrnují příjmy poplatníka, která mu plynou v souvislosti se současným, budoucím nebo dřívějším výkonem závislé činnosti. Také se nerozlišuje, zda jsou tyto příjmy pravidelné či jednorázové.

Za příjem ze závislé činnosti se považuje i částka ve výši 1 % vstupní ceny vozidla za každý i započatý kalendářní měsíc poskytnutí vozidla v případě, že zaměstnavatel zaměstnanci poskytuje bezplatně motorové vozidlo k používání pro služební i soukromé účely. Minimální hodnota této částky je 1 000 Kč. Nastane-li situace, že zaměstnanec měl v průběhu měsíce více vozidel postupně, vychází se ze vstupní ceny, která je vyšší. Pokud by ale měl souběžně více vozidel, bude se vycházet ze součtu vstupních cen všech vozidel.

Předmětem daně naopak nejsou a tudíž nepodléhají zdanění některé další příjmy plynoucí v souvislosti se závislou činností: náhrady cestovních výdajů do výše stanovené zákoníkem práce v souvislosti s výkonem závislé činnosti, hodnota ochranných pracovních prostředků, pracovních oděvů, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků, hodnota

ochranných nápojů poskytovaných podle zákoníku práce, náhrady za opotřebení vlastního náradí a částky přijaté zaměstnancem zálohově od zaměstnavatele. Zálohové částky nejsou předmětem daně proto, že zaměstnanec z nich nemá osobní prospěch a vynakládá je ve prospěch zaměstnavatele.

Než ještě dojde k samotnému zdanění, je nutno zjistit, zda daný příjem, i když je předmětem daně, není nakonec od daně osvobozen. ZDP opět uvádí jejich výčet, k těm nejběžnějším patří např.: částky vynaložené zaměstnavatelem na doškolování zaměstnance, podmínkou je ale, aby toto doškolování souviselo s podnikatelskou činností zaměstnavatele, nepatří zde úhrada studia, jímž si zaměstnanec zvyšuje kvalifikaci.

Dále je osvobozena hodnota stravného poskytována jako nepeněžní plnění zaměstnavatelem zaměstnancům ke spotřebě na pracovišti, nepeněžní plnění z fondu kulturních a sociálních potřeb, sociálních fondů, ze zisku po zdanění, zde je ale maximální limit 2 000 Kč ročně, hodnota nealkoholických nápojů ke spotřebě na pracovišti. Zdanitelným příjmem zaměstnance není pojistné na sociální pojištění, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na zdravotní pojištění, které je povinen platit zaměstnavatel za zaměstnance.

K dalším významným položkám patří příspěvek zaměstnavatele na penzijní připojištění se státním příspěvkem, maximální limit je však stanoven na 5 % vyměřovacího základu pro pojistné na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

Nemalý význam pro osvobození určitě také má životní pojištění, i tady podobně jako u penzijního připojištění, jsou osvobozeny částky, kterými zaměstnavatel přispívá svým zaměstnancům na výše uvedené životní pojištění. I v tomto případě, je nutno ale splnit podmínku, aby výplata pojistného plnění byla nejdříve v 60 letech věku zaměstnance. Maximální částka, kterou může jeden zaměstnavatel přispět je stanovena na 12 000 Kč ročně. Další omezení k tomu, aby se tyto příspěvky nezdaňovaly je, že doba trvání pojistné smlouvy je alespoň 5 let. K částkám, které jsou od daně osvobozeny, patří ještě sociální výpomoc v důsledku živelné pohromy do 500 000 Kč, platy členů vlády, poslanců a senátorů a další.

Pro účely zdanění těchto příjmů je rozhodující, zda poplatník podepsal prohlášení k dani, výše jeho měsíčního příjmu a jestli je poplatník daňovým rezidentem či nerezidentem.

2. 3. 1 Daňový odvod u zaměstnance s podepsaným prohlášením

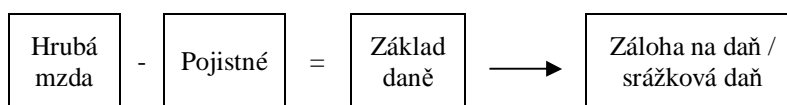
Výši odváděné DP ze závislé činnosti může zaměstnanec ovlivnit tím, že podepíše tzv. daňové prohlášení. Tímto krokem si zaměstnanec zakládá možnost zdaňovat své příjmy zálohovou daní a také je to úkon, který vede ke snížení daňové povinnosti prostřednictvím možnosti uplatnění slev na dani, popř. daňového zvýhodnění. Každý zaměstnanec může mít zároveň podepsáno pouze jedno daňové prohlášení, i když má více zaměstnavatelů. Výhodnější je podepsat toto prohlášení u zaměstnavatele, kde zaměstnanec dosahuje vyšších příjmů, hlavním důvodem je daňová progresse. Prohlášení může podepsat i zaměstnanec – poživatel starobního důchodu, a to i když nemá nárok na žádné slevy na dani ani daňové zvýhodnění. Hlavním účelem prohlášení v tomto případě je možnost uplatnit klouzavě progresivní daňovou sazbu od 12 % do 32 %. Kdyby poplatník toto prohlášení nepodepsal musel by odvádět zálohu na daň nejméně ve výši 20 %.

Zdanitelná mzda se u zaměstnance, který podepsal prohlášení k dani sníží o částky sražené nebo uhrazené na pojistné na sociální zabezpečení, na příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a na pojistné na všeobecné zdravotní pojištění. Mzda snížená o tyto částky se zaokrouhlí na celé stokoruny nahoru a vynásobí se daňovou sazbou. Výslednou daňovou povinnost za daný měsíc pak získáme odečtením slev na dani (viz výše uvedené schéma).² Při výpočtu měsíčních záloh lze uplatnit slevu ve výši 1/12 roční slevy. Výše slev na dani i daňového bonusu zůstávají pro rok 2007 stejné jako v letech předcházejících. Ve srovnání se zdaňovacím obdobím roku 2006 se nezměnila ani výše daňových sazeb a velikost jednotlivých daňových pásem.

2. 3. 2 Daňový odvod z příjmů u zaměstnance bez podepsaného prohlášení

Jiný režim zdanění mají příjmy zúčtované nebo vyplacené zaměstnavatelem, u kterého zaměstnanec nepodepsal prohlášení k dani, jejichž úhrnná výše u téhož zaměstnavatele nepřesáhne v kalendářním měsíci částku 5 000 Kč a jiný ty, jejichž výše přesáhne 5 000 Kč.

² ŠUBRT, B. *Abeceda mzdové účetní 2007*.

Příjmy, jejichž výše nepřesáhne 5 000 Kč, jsou po snížení o pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění samostatným základem daně pro zdanění zvláštní sazbou daně ve výši 15 %. Základ daně se zaokrouhluje na celé koruny dolů, nepřihlíží se ani k nárokům na slevy a k nároku na daňový bonus. Jelikož se v tomto případě jedná o zdanění srážkovou daní tak platí, že daňová povinnost je vyrovnána a tato daň ani tento příjem již nejsou zahrnovány do ročního zúčtování daně či daňového přiznání.

Pokud zaměstnanec dosáhne příjmu 5 001 Kč a výše, je zaměstnavatel povinen srazit zálohu na daň ze závislé činnosti ve výši 20 % ze základu daně. Zároveň ale probíhá také výpočet zálohy na daň jako v případě, že by daňové prohlášení bylo podepsáno. Tato vypočtená částka se pak porovnává s výši 20 % ze základu daně. Odvedena je pak vyšší daň z těchto částek. Důvodem tohoto opatření je, že by se při velmi vysokých příjmech mohlo stát, že podepsání daňového prohlášení je nevýhodné, neboť tato 20 %-ní sazba daně je výrazně nižší než 32 %-ní sazba ve čtvrtém daňovém pásmu, které by bylo použito v případě, že zaměstnanec daňové prohlášení podepsal. Obecně lze tedy říci, že při hrubé mzdě nad 31 100 Kč je již použito zálohování sazbou podle § 38h odst. 2 ZDP. Důležitým faktorem zde je, že i když nebylo podepsáno prohlášení k dani je mzda zdaňována pomocí zálohové daně, kterou je potom možno vyúčtovat v ročním zúčtování daně nebo v daňovém přiznání.

Na závěr této části je nutno podotknout, že pojmy zaměstnavatel a zaměstnanec mají z pohledu ZDP poněkud jiný význam, než z pohledu zákoníku práce pro účely pracovně – právních vztahů. Zaměstnanec je fyzická osoba, která má příjmy ze závislé činnosti nebo funkční požitky. Zaměstnavatelem je subjekt, který tyto příjmy nebo funkční požitky vyplácí. Tak jako v zákoníku práce, je i v ZDP uvedeno, že zaměstnancem může být pouze fyzická osoba, zaměstnavatelem osoba fyzická i právnická.

2. 4 Možnosti daňové optimalizace u příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti

Tento DZD zahrnuje příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, příjmy ze živnosti a příjmy z podnikání podle zvláštních předpisů. Zjednodušeně zde patří příjmy z činností vykonávaných na základě povolení, registrace nebo jiného souhlasu příslušného orgánu, je-li takové povolení potřebné. Do této kategorie také spadají podíly společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti na zisku.

Příjmy ze živnosti jsou příjmy, které jsou dosahovány podle zákona o živnostenském podnikání. Příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů jsou např. příjmy daňových poradců, auditorů, advokátů, lékařů, stomatologů, lékárníků, notářů.

Z hlediska tohoto dílčího základu daně má poplatník ve srovnání s příjmy ze závislé činnosti více možností optimalizace daňového základu a z toho pak vyplývající daňové povinnosti. Podobně je tomu i u vyměřovacího základu pro výpočet zdravotního a sociálního pojištění např. u individuálního podnikatele nebo spolupracujících osob.

Výpočet dílčího základu daně u této skupiny příjmů se provede jednoduchým způsobem, a to tak, že od příjmů odečteme výdaje. Poněkud složitější je ale způsob, jak určit výdaje. Poplatník má tady celkem tři možnosti, výdaje zjistí buď z účetnictví nebo z daňové evidence. Poslední možností je uplatnění výdajů procentem z příjmů. Zcela odlišná situace je v případě, kdy by měl poplatník stanovenou daň tzv. paušální částkou.

2. 4. 1 Daňová evidence

Z důvodu zrušení jednoduchého účetnictví novelou zákona o účetnictví a jeho nahrazení daňovou evidencí od 1. ledna 2005, došlo v ZDP k odstranění ustanovení, která na jednoduché účetnictví odkazovala. Nově byla ale do zákona doplněna ustanovení o vedení DE pro účely stanovení základu daně z příjmů. DE vychází ze zásady jednoduchosti. Evidují se pouze zásoby, hmotný majetek, pohledávky a závazky a je samozřejmě nutno sledovat stav peněžních prostředků. Základní princip DE je oddělené sledování příjmů a výdajů od majetku a závazků pro účely stanovení základu daně z příjmů. DE neslouží jen ke správnému zjištění ZD, ale také pro rozhodování podnikatelského subjektu nebo pro správné stanovení daňové povinnosti podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.

Předmětem DE jsou zdanitelné příjmy z podnikání nebo z jiné samostatné výdělečné činnosti a také výdaje, které byly vynaloženy na jejich dosažení, zajištění a udržení. Stěžejní částí je deník, neboť právě v této knize dochází k evidenci příjmů a výdajů.

Zdaňovat příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti je z hlediska optimalizace daňové povinnosti výhodné, jsou-li skutečné výdaje v DE vyšší, než kdyby se poplatník rozhodl uplatňovat paušální výdaje.

2. 4. 2 Vedení účetnictví

Ne vždy může vést poplatník DE. Dojde-li k situaci, že poplatník se zapíše do obchodního rejstříku, má povinnost vést účetnictví. Do obchodního rejstříku se musí zapsat, pokud výše výnosů nebo příjmů snížených o DPH, kterých dosáhne za dvě bezprostředně předcházející období, přesáhne 120 000 000 Kč nebo v situaci, kdy provozuje živnost průmyslovým způsobem. Další možností je také dobrovolné rozhodnutí k zápisu do obchodního rejstříku. I kdyby poplatník daně nebyl zapsán v obchodním rejstříku může také dojít k tomu, že bude povinen vést účetnictví. Tato situace nastává v okamžiku, kdy jeho obrat za rok přesáhne částku 15 000 000 Kč. Tato částka je platná pro rok 2007 a v následujícím roce dochází ke zvýšení této částky na 25 000 000 Kč.

Podnikatel za dané zdaňovací období, jímž může být na rozdíl od DE kalendářní, ale i hospodářský rok účtuje o svých nákladech a výnosech. Porovnáním těchto dvou veličin získává účetní výsledek hospodaření, který dále mimoúčetně upravuje o položky přičitatelné a odčitatelné od základu daně. Touto úpravou získává upravený základ daně, který může dále snížit o odčitatelné položky. Dostává tím snížený daňový základ, ten se zaokrouhlí na stovky dolů a vynásobí daňovou sazbou. Od vypočtené daně odečítá slevy na dani a daňový bonus, má-li nárok jej uplatnit. Výsledná výše daňové povinnosti je stanovena po odečtení zaplacených záloh za daný kalendářní nebo hospodářský rok. Pokud by byly zaplacené zálohy vyšší než daňová povinnost vzniká přeplatek na dani.

2. 4. 3 Paušální výdaje

Další možností jak uplatnit výdaje je tzv. paušálem. Paušální výdaje zahrnují veškeré výdaje vynaložené v souvislosti s podnikatelskou nebo jinou samostatnou výdělečnou činností. Nad jejich rámec lze uplatnit pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění. Jestliže se osoba účastní i nemocenského pojištění, které je na rozdíl od výše uvedených dobrovolné, může si i toto pojistné přičíst k již uplatněným procentním výdajům.

Sazba pojistného na zdravotní pojištění činí 13,5 % z vyměřovacího základu, sazba sociálního pojištění je vyšší a je stanovena na 34 % z vyměřovacího základu, z toho na důchodové pojištění 28 %, na příspěvek na státní politiku zaměstnanosti 1,6 % a na nemocenské pojištění 4,4 %.

Pokud se poplatník rozhodne k uplatnění paušálních výdajů, může je uplatnit v této výši: 80 % z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, 60 % z příjmů z řemeslných živností, 50 % z jiných než řemeslných živností a 40 % u ostatních příjmů, které spadají pod příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky.

Výdaje nelze uplatnit na získaných podílech na zisku společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti. Důvodem je, že společnost si výdaje, které musela vynaložit k získání příjmů uplatnila sama již ve svém účetnictví jako daňově uznatelné náklady.

2. 4. 4 Paušální daň

Cílem paušální daně je možnost sjednat základ daně a DPFO mezi poplatníkem a finančním úřadem na základě předpokládané výše příjmů a výdajů. K tomu, aby poplatník mohl mít stanovenou daň může mít pouze příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, ze živnosti, z jiného podnikání podle zvláštních předpisů, příjmy, které jsou zdaněny zvláštní sazbou a příjmy od daně osvobozené. Jestliže nastane situace, že poplatník dosáhne jiných příjmů, není možné daň paušální částkou stanovit.

Kromě stanovení typu příjmů, které může podnikatel mít jsou také stanoveny další omezující podmínky. Nesmí být plátcem DPH, účastníkem sdružení, mít zaměstnance, uplatňovat výdaje na spolupracující osoby a mít výši ročních příjmů nad 5 000 000 Kč.

Paušální daň se vypočítá z rozdílu mezi předpokládanými výdaji a předpokládanými příjmy. Žádost o stanovení daně paušálem musí podat poplatník nejpozději do 31. ledna daného zdaňovacího období. Správce daně stanoví daň paušální částkou do 15. května běžného zdaňovacího období. Splatnost daně je do 15. prosince rovněž běžného zdaňovacího období.

Daň sjednaná paušální částkou je platná pouze na konkrétní příjmy a výdaje. Pokud by ve zdaňovacím období dosáhl poplatník dalších příjmů, které by přesáhly 6 000 Kč je povinen podat daňové přiznání.

Další možností, jak stanovit ZD a DPFO, je také využití institutu SO.

2. 5 Další typy příjmů

K příjmům z nezávislé činnosti kromě příjmů z podnikání patří ještě příjmy z kapitálového majetku, příjmy z pronájmu a ostatní příjmy. Ve srovnání s předchozími DZD není jejich výskyt u poplatníků až tak častý.

2. 5. 1 Příjmy z kapitálového majetku

Tyto příjmy také nemají povahu příjmů ze závislé činnosti. Dílčím základem je příjem, který se nesnižuje o výdaje. Jedinou výjimkou, kdy lze snížit příjem o výdaje je v případě prodeje předkupního práva na cenné papíry – opce. Výdaje lze ale uplatnit jen do výše příjmů z prodeje.

Za příjmy z kapitálového majetku jsou považovány takové příjmy, které poplatníkům plynou na základě držby finančních prostředků nebo majetkových podílů na společnostech. K těm nejtypičtějším patří dividendy neboli podíly na zisku, úroky a výnosy z držení cenných papírů, podíly na zisku tichého společníka a nejčastěji jsou to úroky z podnikatelských účtů.

Většina příjmů z kapitálového majetku je zdaňována zvláštní sazbou daně, která se pohybuje od 15 % do 25 % v závislosti na druhu příjmu. Zdanění zvláštní sazbou daně znamená pro plátce povinnost odvést daň, poplatník obdrží příjem již zdaněný. Toto zdanění je konečné, proto se příjem zdaněný srážkovou daní do dílčího základu daně již nezahrnuje.

2. 5. 2 Příjmy z pronájmu

K příjmům z pronájmu patří příjmy z pronájmu nemovitostí a z pronájmu movitých věcí. Pronájem movitých věcí musí být pravidelný, nikoliv příležitostný. Pokud by tomu tak bylo, nepatřil by příjem do této kategorie, ale do ostatních příjmů.

Příjmy z pronájmu mohou být posuzovány i jako příjem z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, je tomu tak v situaci, kdy je pronajímán majetek, který je součástí obchodního majetku poplatníka. O příjmy z pronájmu nepůjde ani v případě, kdyby poplatník měl živnostenský list k této činnosti. Tady by se také jednalo o příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti.

Při výpočtu dílčího základu daně z pronájmu lze uplatnit skutečné výdaje nebo paušální výdaje, které se stanoví procentem z dosaženého příjmu. V případě uplatnění skutečných výdajů jsou dílčím ZD příjmy sniženy o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Pronajímatel, který uplatňuje skutečné výdaje, musí vést záznamy o příjmech a výdajích vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmů v časovém sledu, evidenci hmotného majetku, který lze odpisovat, evidenci o tvorbě a použití rezervy na opravy hmotného majetku, pokud ji vytváří, evidenci o pohledávkách a závazcích ve zdaňovacím období, ve kterém dochází k ukončení pronájmu, a mzdové listy, pokud vyplácí mzdy.

Pokud by tyto výdaje nedosáhly alespoň 30 % z příjmů je pro poplatníka v rámci daňové optimalizace určitě výhodnější uplatnit paušální výdaje, a to právě ve výši 30 % z příjmů. V této situaci má poplatník navíc povinnost vést záznamy o příjmech a evidenci pohledávek, které vznikly v souvislosti s pronájmem.

2. 5. 3 Ostatní příjmy

Ostatní příjmy vymezuje ZDP negativně, tzn. že jsou to takové příjmy, které nelze zahrnout do výše uvedených dílčích daňových základů, proto se může jednat o příjmy nahodilé i o příjmy opakující.

K nejběžnějším příjmům patří příjmy z příležitostných činností, příležitostného pronájmu movitých věcí, příjmy ze zděděných práv průmyslového vlastnictví, vyplacené podíly společníkům v obchodních společnostech při jejich likvidaci, kromě podílů, které jsou vyplaceny společníkům veřejné obchodní společnosti nebo komplementářům komanditní společnosti a další.

Než se pustíme do zdanění je vhodné i tady si zjistit, jestli nejsou tyto příjmy od daně osvobozeny. Osvobozeny jsou např.: výhry z loterií a sázek, které jsou provozovány na základě povolení ministerstva financí, ceny z veřejných soutěží do 10 000 Kč a příjmy z příležitostných činností, pokud jejich výše za zdaňovací období nepřesáhne 20 000 Kč.

Existuje několik možností, jak zdaňovat ostatní příjmy. Tyto možnosti se odlišují způsobem, jak se daň vybírá. První možnost je zdanit příjem zvláštní sazbou daně přímo u zdroje příjmů. Touto zvláštní sazbou se zdaňují např.: příjmy z výher v loteriích, cen z veřejných soutěží, podíly na likvidačním zůstatku a vypořádací podíly společníků obchodních společností.

Poněkud odlišný je výběr daně prostřednictvím daňového priznání. Dílčím ZD je příjem snížený o prokazatelně vynaložené výdaje na jejich dosažení. Jsou-li výdaje vyšší než příjmy nelze vykázat daňovou ztrátu a základ daně je v tomto případě nulový.

2. 6 Zálohy na daň

Záloha je povinná platba na daň, kterou je povinen poplatník platit v průběhu zdaňovacího období, jestliže skutečná výše daňové povinnosti za toto období není ještě známa. Při stanovení výše a periodicity záloh se vychází z poslední známé daňové povinnosti. Po skončení zdaňovacího období se zaplacené zálohy započtou na úhradu skutečné výše daně. Zálohy nemusí platit poplatníci, jejichž poslední daňová povinnost nepřesáhla 30 000 Kč. Poplatníci s daňovou povinností od 30 000 Kč do 150 000 Kč platí zálohy ve výši 40 % poslední známé daňové povinnosti, periodicita záloh je stanovena šestiměsíční. Nejčastějšími platbami záloh jsou pak zatížení poplatníci, jejichž poslední známá daňová povinnost překročila 150 000 Kč, ti platí zálohu ve výši $\frac{1}{4}$ poslední známé daňové povinnosti v tříměsíční periodicitě. Splatnost zálohy je do 15. dne šestého a dvanáctého měsíce při pololetní periodicitě, resp. do 15. dne třetího, šestého, devátého a dvanáctého měsíce, platí-li poplatník zálohy čtvrtletně. Uvedená pravidla pro placení záloh neplatí pro příjmy ze závislé činnosti.

2. 7 Stanovení výsledné daňové povinnosti fyzické osoby

Výše uvedené příjmy tvoří dílčí základy daně. Dílčím základem daně je částka, o kterou příjmy, které jsou předmětem daně, převyšují výdaje. Do základu daně se nezahrnují příjmy od daně osvobozené a dále příjmy, z nichž se daň vybírá zvláštní sazbou daně ze samostatného základu daně. Provedeme-li součet všech dílčích základů daně dostáváme základ daně.

V případě, že by dílčím ZD z podnikatelské činnosti nebo z pronájmu byla ztráta, lze o tuto ztrátu snížit zbývající základy daně s výjimkou dílčího základu daně ze závislé činnosti. Tento dílčí ZD nelze snižovat o ztrátu z jiných druhů příjmů. Pokud poplatník neuplatní ztrátu z podnikání v plné výši v daném roce, pak si ji může poplatník uplatnit v dalších letech jako odčitatelnou položku od základu daně. I tady ale platí stejná omezení. Maximální lhůta, ve které si může poplatník tuto ztrátu uplatnit je stanovena na 5 let od vzniku ztráty.

2. 7. 1 Nezdanitelné části základu daně, odčitatelné položky od základu daně

Základ daně lze ještě dále snížit o NČ a odčitatelné položky. K NČ patří hodnota poskytnutých darů, úroky z hypotečních úvěrů a úroků ze stavebního spoření poskytnutých na bytové potřeby, příspěvky na penzijní připojištění a na kapitálové životní pojištění a dále příspěvky zaplacené odborové organizaci a úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání.

Od základu daně lze odečíst hodnotu darů, musí však být splněny tyto podmínky: účel daru a hodnota daru. Pokud se jedná o celkovou hodnotu daru, tak ta musí činit alespoň 1 000 Kč nebo 2 % ze základu daně, maximálně lze odečíst 10 % ze základu daně. Pro srovnání u právnických osob se nepřihlíží k celkové hodnotě všech darů, ale jednotlivé hodnotě daru, ta musí činit alespoň 2 000 Kč, v úhrnu lze odečíst u PO maximálně 5 % ze základu daně. Dar je výdaj, který je u dárce dle ustanovení ZDP daňově neúčinný, právě proto je možnost uplatnit hodnotu darů jako NČ. Hodnota darů může být uplatněna pouze v období, kdy došlo k jejich poskytnutí. Dokladem o daru je darovací smlouva. Dary lze poskytnout např. obcím, krajům, organizačním složkám státu, školským a zdravotnickým zařízením na účely rozvoje vědy, vzdělání, výzkumu, na sociální, zdravotnické, humanitární a charitativní účely, politickým stranám na jejich činnost, na policii a na požární ochranu. Bezplatné darování krve je oceněno ve výši 2 000 Kč.

K NČ patří i zaplacené příspěvky na penzijní a soukromé životní pojištění. Maximální částka, kterou lze odečíst u penzijního připojištění je 12 000 Kč snižena o 6 000 Kč, tzn., že maximální odpočet je u částky 18 000 Kč. Pokud se jedná o životní pojištění, je maximální částka o kterou lze snížit ZD stanovena také na 12 000 Kč, ale ve srovnání s penzijním připojištěním se tato částka o žádnou další hodnotu nesnižuje. Zaplacené příspěvky na životní pojištění se nestávají NČ pokud by výplata plnění ze smlouvy nastala před šedesáti lety věku poplatníka a také v situaci, pokud by výplata daného pojistného plnění nastala dříve, než po 60 měsících od uzavření smlouvy. Podmínkou je i minimální pojistná částka – 40 000 Kč, resp. 70 000 Kč pro pojistnou dobu od 5 do 15 let, resp. nad 15 let.

Další NČ jsou úroky z úvěrů. Od základu daně lze odečíst hodnotu úroků z hypotečního úvěru nebo z úvěru ze stavebního spoření, podmínkou je, aby byl tento úvěr použit na bytové potřeby. Maximálně lze odečíst 300 000 Kč ročně, pokud by byly úroky placeny jen po část roku musí se tato částka krátit ve vztahu k počtu měsíců, po který byly úroky placeny.

Členové odborových organizací mají daňovou výhodu v tom směru, že si mohou uplatnit zaplacený členský příspěvek jako NČ. Maximální výše je 1,5 % z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, absolutní hranice je stanovena na 3 000 Kč ročně.

K odčitatelným položkám patří právě výše zmíněná daňová ztráta. Odečíst lze 100 % výdajů vynaložených na výzkum a vývoj a 30 % výdajů, které byly vynaloženy na výuku žáků ve studijních a učebních oborech na středních školách a středních odborných učilištích.

Po uplatnění NČ a odčitatelných položek se pokračuje dalším krokem, a tím je zaokrouhlení základu daně na stokoruny dolů a jeho vynásobení sazbou daně. Tato sazba je pro rok 2007 opět klouzavě progresivní a ve srovnání s předcházejícím rokem nedošlo ke změně ani v procentní sazbě ani ve velikosti jednotlivých daňových pásem. Stále ještě nemáme výslednou daňovou povinnost. Nabízí se možnost uplatnit slevy na dani, a to od slev, které nahradily dřívější NČ až po slevy z titulu zaměstnávání osob se zdravotním postižením.

2. 7. 2 Slevy na dani

Sleva na dani znamená snížení konkrétní daňové povinnosti, nejde o snížení daňového základu jako u NČ. Lze využít i souběžně více slev, maximálně lze slevy uplatnit do výše daňové povinnosti, výjimku tvoří sleva na dítě, která může mít i charakter daňového bonusu. Ke slevám na dani, které nahradily dřívější nezdánitelné části základu daně, patří: sleva na poplatníka, sleva na druhého z manželů buď bez příjmů nebo do stanovené hranice příjmů, na částečný nebo plný invalidní důchod, sleva pro držitele průkazu ZTP/P a sleva na studenta.

Sleva na dani na poplatníka dosahuje výše 7 200 Kč za zdaňovací období. Nelze ji uplatnit u poplatníka starobního důchodce, jehož starobní důchod převyšuje 38 040 Kč ročně. Výše slevy na poplatníka nezávisí na skutečnosti kolik měsíců pobíral poplatník zdanitelný příjem, tzn. že se sleva nekrátí. U všech ostatních slev se jejich výše krátí v případě, že by rozhodné okolnosti pro přiznání slevy byly splněny jen po část roku. Přihlíží se ke stavu na počátku měsíce, výjimkou je daňové zvýhodnění na děti, kde stačí splnění kritéria na konci měsíce.

Slevu 4 200 Kč může uplatnit poplatník, pokud jeho manžel nebo manželka nemá příjmy, které by přesáhly hranici 38 040 Kč ročně. Do příjmů druhého z manželů se nezahrnují dávky státní sociální podpory, sociální péče, zvýšení důchodu pro bezmocnost.

Je-li navíc osoba, která nedosáhla těchto příjmů držitelem průkazu ZTP zvyšuje se sleva na dvojnásobek tj. na 8 400 Kč ročně. Slevu na dani nelze uplatnit v plné výši, ale jen v poměrné části, pokud bylo např. manželství uzavřeno až v průběhu roku.

K dalším slevám patří slevy na invaliditu. Pro poplatníka, který pobírá částečný invalidní důchod je sleva stanovena na 1 500 Kč za zdaňovací období, v případě plného invalidního důchodu činí částka dvojnásobek. Sleva 9 600 Kč náleží poplatníkovi, který je držitelem průkazu ZTP/P.

K poslednímu typu slev, které nahradily dřívější nezdanitelné části základu daně, patří sleva na poplatníka, který je studentem. Další podmínkou, ke které je nutno při přiznání slevy přihlédnout je věk tohoto poplatníka. Student nesmí mít více než 26 let, výjimkou jsou ti, kteří studují v doktorských studijních programech, tady je věk stanoven na 28 let. Sleva činí 2 400 Kč. Pokud jsou splněny podmínky k uplatnění slevy po celé zdaňovací období tak ji lze uplatnit v plné výši, i když poplatník dosahuje zdanitelných příjmů jen po část roku.

O daňovém zvýhodnění a daňovém bonusu na děti je pojednáno v první části této práce. Ve srovnání s rokem 2006 zde nedošlo k významnějším změnám.

K dalšímu typu slev patří slevy z titulu zaměstnávání osob se zdravotním postižením, z titulu investičních pobídek. Jejich uplatnění je typičtější spíše pro právnické osoby.

Po odečtení těchto slev dostává poplatník výslednou daňovou povinnost. Kolik má nakonec doplatit nebo zda mu vznikl přeplatek se dozví po odečtení záloh, které zaplatil v průběhu zdaňovacího období za předpokladu, že měl povinnost je platit.

2. 8 Daňové přiznání

Pro podání daňového přiznání k DPFO vydává ministerstvo financí tiskopis, určený právě k tomuto účelu. Popis tohoto přiznání včetně jeho vyplnění konkrétními údaji je součástí **přílohy G**.

I za zdaňovací období roku 2007 mají poplatníci možnost, splní – li podmínky v ZDP, uplatnit tzv. společné zdanění manželů. I přes poměrně jeho časté využití, je od roku 2008 SZM zrušeno. Odpověď na otázku proč tomu tak je, nalezneme ve třetí části této práce. Obecná ustanovení o SZM jsou naopak v první části (viz kap. 1. 5. 1).

3 Porovnání daňové zátěže v roce 2007 a 2008

Rok 2008 je ve znamení významných novelizací nejen zákona o daních z příjmů či dalších daňových zákonů. Ke změnám dochází v celé soustavě veřejných financí.

3. 1 Reforma veřejných financí obecně

Přijetím zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, který v srpnu roku 2007 schválila Poslanecká sněmovna a o měsíc později i Senát, má za následek rozsáhlé změny nejen v daňových zákonech, ale i v zákonech, které upravují sociální a zdravotní systém. Výše uvedený zákon mění cca 45 zákonů.

Jako hlavní impuls k přijetí této reformy uvádí vláda růst veřejného zadlužení, mandatorních³ a dalších výdajů státu, a to i přesto, že ekonomika ČR dosahuje vysokého ekonomického růstu, příznivého vývoje nezaměstnanosti, snižování vnější nerovnováhy ve vztahu k zahraničnímu obchodu. Pozitivní je také zpráva o vývoji inflace. Cílem reformy je snížit deficit, zastavit růst vládního dluhu, reformovat důchodový systém a zdravotnictví.

Změny v daňové oblasti

Mění se téměř všechny daňové zákony. Nejrozsáhlejší změny, které se týkají Zákona o daních z příjmů jsou uvedeny v kapitole 3. 2. V oblasti nepřímých daní asi nejvíce obyvatel postihne změna sazby DPH. Tato snížená sazba se zvýšila z 5 % na 9 %. Vyšší zdanění se projeví nejen na cenách potravin, které tvoří asi největší položku výdajů domácností, ale i na růstu cen některých služeb, které jsou zdaněny sníženou sazbou. Jsou to například oblasti veřejné dopravy, ubytovací služby, bytové výstavby, vstupenek na kulturní a sportovní akce a další.

Ke změnám dochází také v oblasti majetkových daní. V rámci dědické daně se rozšiřuje osvobození i pro poplatníky, kteří jsou podle tohoto zákona zařazeni do druhé skupiny. Ještě v minulém roce existoval u dani darovací limit, který určil jaká hodnota darovaného majetku je pro poplatníky osvobozena. Tento limit zůstává nyní pouze

³ Jedná se o výdaje, které musí vláda investovat ze zákona. Nemůže je neinvestovat. Jsou to například: dávky sociálního zabezpečení, státní příspěvek na penzijní připojištění a stavební spoření, dávky státní sociální podpory, dávky v nezaměstnanosti atd.

u poplatníků zařazených do třetí skupiny, u první a druhé skupiny je zrušen. Změny postihly i daň z nemovitosti. Mění se koeficienty, kterými se násobí základní sazba daně podle velikosti obce u pozemků, obytných domů a bytů. Minimální koeficient je 1, maximální koeficient 4,5. Výše ostatních koeficientů zůstává ve stejné výši. Zcela nově jsou zavedeny ekologické daně. Tato změna se dotkne zejména cen elektřiny, uhlí, koksu a plynu.

Změny ve zdravotnictví

Dochází ke zpoplatnění návštěv u lékaře, a to ve výši 30 Kč. Stejnou částku bude nutno zaplatit i za každou položku na receptu. Maximální částka, kterou občan za rok zaplatí je 5 000 Kč. Jakákoliv další platba nad tento limit už bude hrazena pojišťovnou. Každý den hospitalizace v nemocnici bude nutno uhradit částkou 60 Kč a návštěvu pohotovosti 90 korunami. Na druhé straně se do limitní částky 5 000 Kč nezapočítává právě výše uvedená hospitalizace v nemocnici, poplatek za návštěvu pohotovosti nebo poplatky za pobyt v léčebně dlouhodobě nemocných.

Státní dávky a sociální politika

Mění se systém nemocenských dávek, rodičovského příspěvku, příspěvku na děti, mateřské, porodného, pohřebného a dalších oblastí sociální politiky. Reforma ruší automatické zvyšování životního minima a sociálních dávek, pravidelně se budou zvyšovat jen důchody.

K zásadní změně v sociálním systému dochází v oblasti nemocenských dávek. Sníženy jsou hlavně dávky pro kratší nemoci, hlavním cílem této změny je zabránit zneužívání těchto dávek, tzn. že za první tři dny nemoci nebude vyplácena žádná nemocenská dávka.

Zaveden je systém tzv. třírychlostní rodičovské dovolené. Rodiče si budou moci zvolit buď dvouletou dovolenou s příspěvkem 11 400 Kč měsíčně, tříletou s příspěvkem 7 600 Kč měsíčně, nebo čtyřletou s příspěvkem 7 600 Kč do 21 měsíců věku dítěte a pak jejím snížením na polovinu tj. na 3 800 Kč měsíčně. Změny se dotknou i porodného a to ve snížení jeho výše o přibližně 5 000 Kč na částku 13 000 Kč. K ještě radikálnějšímu snížení pak dochází v případě narození dvojčat a trojčat.

V roce 2007 stát poskytoval přídavky na děti těm rodinám, jejichž čistý příjem byl od 1,5 do 4 násobku životního minima. I tady dochází ke snížení této hranice na 2,4 násobek životního minima. Zatímco dříve byla výše této dávky ještě dále odstupňována a to právě podle výše čistého příjmu násobku životního minima do tří stupňů, je nyní úroveň dávky

pouze jedna, je ale odstupňována podle věku dítěte. Na dítě do 6 let činí dávka 500 Kč měsíčně, od 6 do 15 let 610 Kč a na děti od 15 do 26 let náleží příspěvek 700 Kč. Zrušeno je pastelkovné a dochází k omezení výplat pohřebného.

Mění se i zákon o pomoci v hmotné nouzi, zákon o sociálních službách, zákon o důchodovém pojištění, zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení a zákon o zaměstnanosti.

Další změny

Upravují se i podmínky pro přechod z daňové evidence na účetnictví. Zatímco v dřívějších letech byl limit, od kterého museli podnikatelé přejít z vedení daňové evidence na účetnictví ve výši 15 000 000 Kč je v letošním roce limit zvýšen na 25 000 000 Kč. Došlo také ke zrušení registračních pokladen, které měli podnikatelé mít povinně právě od 1. ledna 2008.

3. 2 Změny v zákoně o daních z příjmů

Ve srovnání s předcházejícími léty dochází v ZDP k významným změnám. Dochází ke změně ve výši slev na dani (viz tab. 3. 1), mění se i daňová sazba. Změněna je i technika výpočtu základu daně pro účely měsíčních záloh na daň z příjmů u poplatníků, kteří mají příjmy ze závislé činnosti.

3. 2. 1 Změna daňové sazby a zvýšení slev na dani

Klouzavě progresivní daňová sazba v rozpětí od 12 % do 32 % je od tohoto roku nahrazena jednotnou sazbou ve výši 15 %. Ani tato 15 %-ní výše daňové sazby není konečná a v roce 2009 se předpokládá její snížení na 12,5 %. V důsledku změny této sazby došlo také ke změně ve stanovení základu daně, a aby došlo alespoň k částečné kompenzaci poplatníků, kteří dříve spadali se svým příjmem do prvního daňového pásma s daňovou sazbou 12 % změnila se i výše slev na dani, a to směrem nahoru.

Daň se stále vypočítává ze základu daně sníženého o nezdánitelné části základu daně a o odčitatelné položky.

Tab. 3. 1 Porovnání slev na dani v letech 2007 a 2008

Druh slevy	2007	2008	Zvýšení slevy v Kč	Zvýšení slevy v %
Na poplatníka	7 200	24 840	17 640	245
Na poplatníka důchodce	0	24 840	24 840	-
Na druhého z manželů bez příjmů	4 200	24 840	20 640	491
Na částečný invalidní důchod	1 500	2 520	1 020	68
Na plný invalidní důchod	3 000	5 040	2 040	68
Na ZTP/P	9 600	16 140	6 540	68
Na studenta	2 400	4 020	1 620	68
Daňové zvýhodnění na dítě	6 000	10 680	4 680	78

Nově je vytvořena sleva na podnikající důchodce. Ještě minulý rok nemohly tyto osoby uplatnit slevu na poplatníka, pokud jejich důchod nebyl nižší než 38 040 Kč za rok. Nyní si tuto slevu mohou uplatnit bez ohledu na výši starobního důchodu. K nejvyššímu nárůstu pak došlo ve slevě na druhého z manželů bez příjmů.

Podmínky pro uplatnění daňového bonusu zůstávají stejné. Maximálně lze uplatnit daňový bonus do částky 52 200 Kč. V loňském roce činila tato částka 30 000 Kč. I tady lze vidět nepatrné snížení, neboť částka 52 200 Kč neodpovídá stejnému počtu dětí na které bylo možno uplatnit bonus 30 000 Kč v předcházejícím roce. Stejný zůstává i limit pro možnost slevy na dani na druhého z manželů bez příjmů – částka je stejná jako v loňském roce a činí 38 040 Kč. Ve srovnání se slevami na dani, kde dochází k dosti velkým změnám, jsou u nezdanitelných částí základu daně změny jen minimální.

Pro rok 2009 se pak předpokládá v důsledku jiné daňové sazby tj. 12,5 % snížení slev a daňového zvýhodnění. Změna se ale nedotkne částky na částečný či plný invalidní důchod, na ZTP/P a na studenta. Sleva 24 840 Kč, která přísluší na poplatníka, na poplatníka důchodce a na druhého z manželů bez příjmů, bude nahrazena nižší částkou 16 560 Kč, daňové zvýhodnění na dítě se sníží o 480 Kč na 10 200 Kč.

3. 2. 2 Změna ve způsobu stanovení základu daně u poplatníků, kteří mají příjmy ze závislé činnosti

Na jedné straně tedy došlo ke snížení daňové sazby, na druhé straně je nutno si uvědomit, že se do základu daně počítá i pojistné na zdravotní a sociální pojištění, které si platí zaměstnanec a které platí zaměstnavatel za své zaměstnance. Do základu daně se tedy nezahrnuje jen hrubá mzda, ale tzv. superhrubá mzda, která zahrnuje i pojistné, které je povinen platit za své zaměstnance zaměstnavatel. Zjednodušeně lze říct, že pro zjištění ZD je

nutno hrubý příjem vynásobit koeficientem 1,35 neboť právě 35 % činí SP a ZP, které platí zaměstnavatel za zaměstnance. Daň se stále vypočítává ze základu daně sníženého o nezdanitelné části základu daně a o odčitatelné položky.

Podobně je tomu i u OSVČ. Pojistné na SP a ZP není již daňovým výdajem. Došlo i ke změně ve výši maximálního vyměřovacího základu OSVČ na pojistné. V roce 2007 byla tato částka stanovena na 486 000 Kč ročně, a to jak pro pojistné na SP tak na ZP. Pro tento rok je maximální vyměřovací základ na SP a ZP definován jako čtyřicetiosminásobek průměrné mzdy v národním hospodářství. Došlo tedy ke zvýšení maximálního vyměřovacího základu. Toto ustanovení platí pro podnikatele ve všech případech tj. když vede daňovou evidenci, účetnictví nebo uplatňuje výdaje procentem z příjmů. Nad tento paušál v případě, že uplatňuje výdaje procentem z příjmů, si již nemůže přičíst zaplacené pojistné jako tomu bylo vloni. Jak již vyplývá z výše uvedeného textu nelze ani v tomto případě základ daně snížit právě o toto zaplacené pojistné.

Nově je také zaveden maximální vyměřovací základ pro SP a ZP i u poplatníků, kteří mají příjmy ze závislé činnosti. I v tomto případě je to čtyřicetiosminásobek průměrné mzdy v národním hospodářství vynásobený přepočítacím koeficientem, který zohledňuje míru inflace. Maximální vyměřovací základ je pro rok 2008 stanoven na 1 034 880 Kč.

3. 2. 3 Zrušení minimálního základu daně a společného zdanění manželů

Paragraf 7c, který upravoval MZD a 13a upravující SZM bychom v platném znění ZDP hledali asi těžce. Oba tyto instituty jsou od letošního roku zrušeny.

Zrušení MZD je určitě potěšující zprávou pro OSVČ, která již nebude muset odvádět daň z příjmů v případě, že jí v daném zdaňovacím období vyšla jako základ daně daňová ztráta. Nyní bude základem daně vždy rozdíl příjmů a výdajů a již nebude docházet k jeho navýšení nedosáhne-li částka stanovené dolní meze, jíž byl právě onen MZD. Jeho zrušení má své opodstatnění kvůli zvýšení slev na dani. Daň vypočtená z MZD by po uplatnění slevy na dani stejně činila nula korun. Vláda si od tohoto opatření také slibuje zprůhlednění podnikání OSVČ, neboť mnozí podnikatelé, kteří když zjistili, že jejich ZD nedosáhne MZD nadhodnocovali své příjmy resp. neuvedli všechny své výdaje. Cílem těchto kroků pak bylo, aby jejich ZD byl vyšší než MZD. Zároveň tím také dochází k odstranění určité psychologické bariéry, která mohla některé osoby od podnikání odrazovat.

SZM je také již minulostí. Jeho využití bylo časté zejména u manželů, kteří splnili podmínky pro uplatnění SZM a navíc měli rozdílné příjmy. Výhoda byly právě v daňové

progresi. Jak již bylo ale uvedeno, je progresivní sazba nahrazena jednotnou lineární sazbou a tak tento institut ztratil svou výhodu. Se zrušením SZM se ale zvýšila sleva na dani na druhého z manželů bez příjmů nebo s příjmy do 38 040 Kč ročně. Sleva je nyní stejně vysoká jako sleva na poplatníka tj. 24 840 Kč za zdaňovací období. Nadále zůstává v platnosti, že u osob ZTP/P se tato částka zvyšuje na dvojnásobek. Praktické prověření důvodu zrušení SZM nalezneme v **příloze B**.

3. 2. 4 Vyplatí se i nadále institut spolupracujících osob?

Termín spolupracující osoba zůstal v ZDP zachován i v tomto roce. Hlavním důvodem jeho existence je především situace, kdyby např. manželé byli mezi sebou v pracovně právním vztahu. Zákon totiž nepřipouští uzavřít pracovní smlouvu mezi manžely. Ustanovení ZDP, které upravují SO zůstaly nezměněny. Stále platí stejné podmínky rozdělení příjmů na SO v procentech i v absolutní výši. Spolupráce osob ale od roku 2008 již není tak výhodná. Zdůvodnění tohoto tvrzení je součástí **přílohy C**.

3. 2. 5 Další významné změny v ZDP nejen z pohledu zdanění rodiny

Změna se také dotkla penzijního připojištění a soukromého životního pojištění. Maximální částka, kterou může zaměstnavatel přispět právě na penzijní připojištění a soukromé životní pojištění je stanovena na 24 000 Kč. V případě, že by byl tento limit překročen, byl by již tento nadlimitní příspěvek zdanitelným příjmem z pohledu zaměstnance.

Z pohledu právnických osob je nejvýznamnější změnou snížení sazby daně. Pro rok 2008 je stanovena na 21 % a ve srovnání s předcházejícím rokem se o 3 % snížila. V tomto trendu by měla pokračovat i v následujících letech. Konkrétně pro rok 2009 to bude 20 % a rok později 19 %.

Od tohoto roku je také zrušen limit, který omezoval vstupní cenu osobních automobilů, ze které se počítaly odpisy. Počínaje tímto rokem je limit 1 500 000 Kč již minulostí. Došlo však ke změně doby odpisování osobních automobilů ze čtyř na pět let a tím i ke změně odpisové skupiny – ze skupiny 1a, která byla zrušena, do skupiny 2. U leasingových smluv, které byly uzavřeny ještě do 31. prosince 2007 toto neplatí.

Změnily se i podmínky pro daňové uznání splátek v případě financování majetku přes leasing. Minimální doba trvání leasingu již není tři, resp. osm let, ale musí trvat minimální dobu odpisování majetku podle jednotlivých skupin do kterých je majetek zatříděn dle ZDP a jeho přílohy.

3. 3 Porovnání výše daňové povinnosti rodiny na modelových příkladech při zdanění stejných příjmů v roce 2007 a 2008

Zadání příkladu 1

Pan Novák je od roku 2005 OSVČ (zabývá se nákupem a prodejem zboží), za roční zdaňovací období dosáhl zdanitelných příjmů ve výši 1 200 000 Kč, výdaje dosažené na zajištění, udržení a dosažení příjmů činily 800 000 Kč (v této částce je zahrnuto sociální i zdravotní pojištění, zálohy byly placeny v minimální výši – zálohy SP 2007 – 17 892 Kč, ZP 2007 – 16 320 Kč; zálohy SP 2008 – 19 152 Kč, ZP 2008 – 17 472 Kč, pan Novák neplatí nemocenské pojištění). V této firmě má jednoho zaměstnance ze zdravotním postižením. Vlastní také podnikatelský účet, připsané úroky za sledovaný rok jsou ve výši 1 000 Kč. Manžel má také nemovitost, kterou pravidelně přes letní měsíce pronajímá. Výše příjmů z pronájmu za zdaňovací období je ve výši 30 000 Kč. Výdaje jsou uplatňovány procentem z příjmů. Dále si poplatník v srpnu daného roku zakoupil osobní automobil v pořizovací ceně 220 000 Kč, tento automobil byl ale v prosinci téhož roku prodán za částku 180 000 Kč.

Vzhledem k poplatníkově nízké daňové povinnosti v předcházejícím roce (12 000 Kč) neplatí v tomto období žádné zálohy.

Paní Nováková pracuje jako mzdová účetní, její celková výše hrubých mezd je 257 000 Kč (v průběhu roku zaplatila na SP 20 560 Kč, na ZP 11 567 Kč, na zálohách na daň z příjmů v roce 2007 – 15 916 Kč, v roce 2008 – 6 200 Kč, navíc ji 2x vznikl nárok na daňový bonus v celkové výši 305 Kč).⁴ Je členem odborové organizace, celkem na odborových příspěvcích zaplatila 2 000 Kč. Kromě výše uvedené činnosti uzavřela paní Novotná v srpnu dohodu o provedení práce s úřadem práce, odměna z dohody činila 12 000 Kč (bude zdaněna zálohovou daní).

Manželé mají šestnáctiletého syna a desetiletou dceru, oba je vyživují ve společné domácnosti. Daňové zvýhodnění na obě děti uplatňuje paní Nováková.

Oba manželé si zaplatili příspěvky na penzijní připojištění ve výši 12 000 Kč za rok. Pan Novák také životní pojištění ve stejné výši (vše bylo doloženo potvrzením od

⁴ Viz příloha E

pojišťovny). Pan Novák dále daroval základní škole částku 3 000 Kč (doloženo darovací smlouvou), 1x také daroval krev (dar doložil potvrzením od transfúzní stanice). V daném roce také zaplatil úroky z hypotečního úvěru, který byl použit k rekonstrukci bytu, dle doložení z banky v hodnotě 6 500 Kč (tuto odčitatelnou položku uplatňuje pan Novák). Pan Novák i paní Nováková mají podepsáno daňové prohlášení.

Stanovme daňovou povinnost manželů Novákových za rok 2007 a 2008 za výše uvedených podmínek a porovnejme její výši. V roce 2007 se manželé rozhodli využít společného zdanění manželů.

Řešení příkladu 1

Rok 2007

Zálohová daň manželky z dohody o provedení práce: $12\,000 \cdot 20\% = 2\,400$ Kč

manžel			manželka		
			257 000 - 20 560 - 11 567 +		
§ 6		0	§ 6	+ 12 000 =	236 873
§ 7	1 200 000 - 800 000 =	400 000	§ 7		0
§ 8		1 000	§ 8		0
§ 9	30 000 - 9 000 =	21 000	§ 9		0
§ 10	180 000 - 220 000 =	0	§ 10		0
Dílčí základ daně celkem		422 000	Dílčí základ daně celkem		236 873
Nezdanitelné části ZD			Nezdanitelné části ZD		
- dary (§ 15 odst. 1)		5 000	- penz. připojištění (§ 15 odst. 5)		6 000
- úroky (§ 15 odst. 3e)		6 500	- odb. příspěvky (§ 15 odst. 7)		2 000
- penz. připojištění (§ 15 odst. 5)		6 000			
- životní pojištění (§ 15 odst. 6)		12 000			
ZD upravený o nezd. části ZD		392 500	ZD upravený o nezd. části ZD		228 873
Společný základ daně = 392 500 + 228 873 = 621 373					
1/2 společného ZD		310 686,50	1/2 společného ZD		310 686,50
ZD zaokrouhlený		310 600	ZD zaokrouhlený		310 600
Sazba daně	$92\,200 \cdot 25\% + 33\,012$		Sazba daně	$92\,200 \cdot 25\% + 33\,012$	
Daň před slevou a bonusem		56 062	Daň před slevou a bonusem		56 062
Slevy na dani			Slevy na dani		
- na poplatníka (§ 35ba odst. 1a)		7 200	- na poplatníka (§ 35ba odst. 1a)		7 200
- na z-ce se z.p. (§ 35 odst. 1a)		18 000	- na děti (§ 35c)		12 000
Daň po slevě		30 862	Daň po slevě		36 862
Daňový bonus (§ 35c)		0	Daňový bonus (§ 35c)		0
Zaplacené zálohy		0	Zaplacené zálohy	$2\,400 + 15\,916$	
Doplatek		30 862	Doplatek		18 546

Celkové daňové zatížení rodiny v roce 2007: 30 862 Kč + 36 862 Kč = 67 724 Kč

Rok 2008

Zálohová daň manželky z dohody o provedení práce: $12\,000 \cdot 15\% = 1\,800$ Kč

manžel		manželka	
§ 6	0	§ 6	$257\,000 \cdot 1,35 + 12\,000 = 358\,950$
§ 7	$1\,200\,000 - 763\,376 = 436\,624$	§ 7	0
§ 8	1 000	§ 8	0
§ 9	$30\,000 - 9\,000 = 21\,000$	§ 9	0
§ 10	$180\,000 - 220\,000 = 0$	§ 10	0
Dílčí základ daně celkem	458 624	Dílčí základ daně celkem	358 950
Nezdanitelné části ZD		Nezdanitelné části ZD	
- dary (§ 15 odst. 1)	5 000	- penz. připojištění (§ 15 odst. 5)	6 000
- úroky (§ 15 odst. 3e)	6 500	- odb. příspěvky (§ 15 odst. 7)	2 000
- penz. připojištění (§ 15 odst. 5)	6 000		
- životní pojištění (§ 15 odst. 6)	12 000		
ZD upravený o nezd. části ZD	429 124	ZD upravený o nezd. části ZD	350 950
ZD zaokrouhlený	429 100	ZD zaokrouhlený	350 900
Sazba daně	15 %	Sazba daně	15 %
Daň před slevou a bonusem	64 365	Daň před slevou a bonusem	52 635
Slevy na dani		Slevy na dani	
- na poplatníka (§ 35ba odst. 1a)	24 840	- na poplatníka (§ 35ba odst. 1a)	24 840
- na z-ce se z.p. (§ 35 odst. 1a)	18 000	- na děti (§ 35c)	21 360
Daň po slevě	21 525	Daň po slevě	6 435
Daňový bonus (§ 35c)	0	Daňový bonus (§ 35c)	0
Zaplacené zálohy	0	Zaplacené zálohy	$1\,800 + 6\,200$
Doplatek	21 525	Přeplatek	1 565

Celkové daňové zatížení rodiny v roce 2007: $21\,525$ Kč + $6\,435$ Kč = $27\,960$ Kč

Na dani z příjmů zaplatí rodina Nováková v roce 2008 ve srovnání s rokem 2007 menší částku. Lze říci, že jejich daňová zátěž se snížila o téměř 40 000 Kč. Hlavním důvodem této změny je určité snížení daňové sazby a zvýšení slev na dani. Pokud by totiž platila stejná daňová pásma jako v předcházejících letech spadaly by příjmy obou manželů až do toho nejvyššího, tj. 32 %. V roce 2008 je však pouze jedno a to 15 %-ní pásmo. Při porovnání těchto hodnot lze jistě vidět proč je daňová povinnost o tolik nižší. Dalším důvodem je také zvýšení slev na dani – oba manželé uplatňují slevu na poplatníka, paní Nováková ještě navíc na dvě děti, i proto je pak její konečná daň ve srovnání s daní manžela nižší.

Pro rodinu Novákovou bylo jistě výhodné uplatnit v roce 2007 SZM. Hlavním impulsem je určité možnost snížit alespoň částečně daňovou progresi. V roce 2008 již SZM neexistuje, neboť by již nebylo účelné právě z důvodu jednotné daňové sazby.

Zadání příkladu 2

Manželé Novotní mají 1 dítě, které se narodilo v dubnu daného roku. Paní Novotná (je navíc poživatelkou částečného invalidního důchodu) je od února tohoto roku na mateřské dovolené a v průběhu roku neměla žádné jiné příjmy než z pracovního poměru, který v lednu přerušila. Výše její hrubé mzdy za leden je 11 500 Kč.⁵ U svého zaměstnavatele má podepsáno také daňové prohlášení. Dále platí příspěvek na penzijní připojištění – celkem za rok zaplatila 7 000 Kč, stejnou částku si spoří na penzijní i životní připojištění i manžel paní Novotné.

Pan Novotný má celkem 3 částečné pracovní úvazky:

V prvním případě pracuje jako správce počítačové sítě v malé firmě. Úhrn hrubých mezd z této činnosti činí 192 000 Kč, z toho na SP a ZP zaplatil celkem 24 000 Kč, na zálohách na daň z příjmů bylo zaplacen 11 736 Kč (za rok 2007)⁵ resp. 6 030 Kč (za rok 2008).⁵ Je zde také členem odborové organizace, celkem na odborových příspěvcích zaplatil 1 000 Kč, 1x daroval krev (dar doložil potvrzením od transfúzní stanice). U tohoto zaměstnavatele podepsal daňové prohlášení. Daňové zvýhodnění na dítě uplatňuje rovněž manžel.

Pan Novotný také pracuje u dalšího zaměstnavatele – rovněž s ním má uzavřenu pracovní smlouvu – výše jeho měsíční hrubé mzdy je 5 000 Kč. Tyto příjmy jsou zdaňovány srážkovou daní (viz tab. 3. 2 a 3. 3). U tohoto zaměstnavatele nemá podepsáno daňové prohlášení.

Manžel paní Novotné navíc ještě v průběhu školního roku vypomáhá s výukou informatiky na ZŠ, zde má uzavřenu dohodu o pracovní činnosti, výše hrubé mzdy v období leden – červen je 4 000 Kč, v období září – prosinec 4 500 Kč (viz tab. 3. 2 a 3. 3). Ani u tohoto zaměstnavatele nemá podepsáno daňové prohlášení.

Porovnejme výši daňové zátěže rodiny při zdanění stejných příjmů v roce 2007 a 2008. I v tomto případě lze za rok 2007 využít společného zdanění manželů.

Řešení příkladu 2

Rok 2007

Tab. 3. 2 Výše srážkových daní u p. Novotného v roce 2007 (v Kč)

Hrubá mzda	SP 8 %	ZP 4,5 %	Základ daně	Sazba	Srážková daň
5 000	400	225	4 375	15 %	657
4 000	320	180	3 500	15 %	525
4 500	360	203	3 937	15 %	591

⁵ Viz příloha F

Celkem: $(12 \text{ měsíců} * 657 \text{ Kč}) + (6 \text{ měsíců} * 525 \text{ Kč}) + (4 \text{ měsíce} * 591 \text{ Kč}) = 7\,884 \text{ Kč} + 3\,150 \text{ Kč} + 2\,364 \text{ Kč} = 13\,398 \text{ Kč}$

Výpočet daňové povinnosti obou manželů – je použito SZM

manžel			manželka		
§ 6	192 000 - 24 000 =	168 000	§ 6	11 500 - 920 - 518 =	10 062
§ 7		0	§ 7		0
§ 8		0	§ 8		0
§ 9		0	§ 9		0
§ 10		0	§ 10		0
Dílčí základ daně celkem		168 000	Dílčí základ daně celkem		10 062
Nezdanitelné části ZD			Nezdanitelné části ZD		
- dary (§ 15 odst. 1)		2 000	- penz. připojištění (§ 15 odst. 5)		1 000
- penz. připojištění (§ 15 odst. 5)		1 000			
- životní pojištění (§ 15 odst. 6)		7 000			
- odb. příspěvky (§ 15 odst. 7)		1 000			
ZD upravený o nezd. části ZD		157 000	ZD upravený o nezd. části ZD		9 062
Společný základ daně = 157 000 + 9 062 = 166 062					
1/2 společného ZD		83 031	1/2 společného ZD		83 031
ZD zaokrouhlený		83 000	ZD zaokrouhlený		83 000
Sazba daně		12 %	Sazba daně		12 %
Daň před slevou a bonusem		9 960	Daň před slevou a bonusem		9 960
Slevy na dani			Slevy na dani		
- na poplatníka (§ 35ba odst. 1a)		7 200	- na poplatníka (§ 35ba odst. 1a)		7 200
- na manželku (§ 35ba odst. 1b)		4 200	- na č. inv. důch. (§ 35ba odst. 1c)		1 500
Daň po slevě		0	Daň po slevě		1 260
Daňový bonus (§ 35c)		4 500	Daňový bonus (§ 35c)		0
Zaplacené zálohy		11 736	Zaplacené zálohy		487
Přeplatek		11 736	Doplatek		773
Celkem vrátit		16 236			

Celkové daňové zatížení rodiny v roce 2007: $13\,398 \text{ Kč} - 4\,500 \text{ Kč} + 1\,260 \text{ Kč} = 10\,158 \text{ Kč}$

Rok 2008

Tab. 3. 3 Výše srážkových daní p. Novotného v roce 2008 (v Kč)

Hrubá mzda	Superhrubá mzda	Sazba	Srážková daň
5 000	6 750	15 %	1 013
4 000	5 400	15 %	810
4 500	6 075	15 %	912

Celkem: $(12 \text{ měsíců} * 1\,013 \text{ Kč}) + (6 \text{ měsíců} * 810 \text{ Kč}) + (4 \text{ měsíce} * 912 \text{ Kč}) = 12\,156 \text{ Kč} + 4\,860 \text{ Kč} + 3\,648 \text{ Kč} = 20\,664 \text{ Kč}$

Výpočet daňové povinnosti manželů Novotných

manžel			manželka		
§ 6	192 000 * 1,35 =	259 200	§ 6	11 500 * 1,35 =	15 525
§ 7		0	§ 7		0
§ 8		0	§ 8		0
§ 9		0	§ 9		0
§ 10		0	§ 10		0
Dílčí základ daně celkem		<u>259 200</u>	Dílčí základ daně celkem		<u>15 525</u>
Nezdanitelné části ZD			Nezdanitelné části ZD		
- dary (§ 15 odst. 1)		2 000	- penz. připojištění (§ 15 odst. 5)		1 000
- penz. připojištění (§ 15 odst. 5)		1 000			
- životní pojištění (§ 15 odst. 6)		7 000			
- odb. příspěvky (§ 15 odst. 7)		<u>1 000</u>			
ZD upravený o nezd. části ZD		248 200	ZD upravený o nezd. části ZD		14 525
ZD zaokrouhlený		248 200	ZD zaokrouhlený		14 500
Sazba daně		15 %	Sazba daně		15 %
Daň před slevou a bonusem		37 230	Daň před slevou a bonusem		2 175
Slevy na dani			Slevy na dani		
- na poplatníka (§ 35ba odst. 1a)		24 840	- na poplatníka (§ 35ba odst. 1a)		24 840
- na manželku (§ 35ba odst. 1b)		<u>24 840</u>	- na č. inv. důch. (§ 35ba odst. 1c)		<u>2 520</u>
Daň po slevě		0	Daň po slevě		0
Daňový bonus (§ 35c)		8 010	Daňový bonus (§ 35c)		0
Zaplacené zálohy		6 030	Zaplacené zálohy		60
Přeplatek		6 030	Přeplatek		60
Celkem vrátit		14 040			

Celkové daňové zatížení rodiny v roce 2007: 20 664 Kč – 8 010 Kč = 12 654 Kč

V tomto případě nastala přesně opačná situace oproti předcházejícímu příkladu. Daňová zátěž rodiny se zvětšila, a to o cca 2 500 Kč. Pokud bychom se ale do příkladu podívali hlouběji, zjistili bychom, že i zde je možnost jak hledat daňovou úsporu. Pro pana Novotného je v roce 2008 značně nevýhodné pracovat na dohodu o pracovní činnosti pokud výše jeho hrubé mzdy nepřekročí 5 000 Kč. Pokud by se tomu tak stalo, nebyl by již příjem zdaněn srážkovou, ale zálohovou daní, což by jistě přineslo úsporu. Právě tato srážková daň je důvodem zvýšení daňové zátěže této rodiny. Podobný problém by měl také pan Novotný vyřešit i u svého druhého zaměstnavatele.

Daňová povinnost pana Novotného před slevami na dani v roce 2008 totiž činí 37 230 Kč, kdežto výše slev, které může uplatnit je dohromady 49 680 Kč (bez daňového bonusu). Při takto nízké daňové povinnosti není jejich výše zcela využita.

Zadání příkladu 3

Rodina Veselá má za zdaňovací období tyto příjmy: pan Veselý pracuje jako ředitel marketingové agentury. Výše jeho hrubých mezd za rok dosáhla částky 500 000 Kč (z toho na sociálním pojištění zaplatil 40 000 Kč a na zdravotním pojištění 22 500 Kč). Jelikož u svého zaměstnavatele podepsal daňové prohlášení je jeho příjem zdaněn zálohovou daní (v roce 2007 zaplatil na zálohách 82 188 Kč, v roce 2008 činila výše záloh 65 820 Kč). Manželka pana Veselého nemá žádné vlastní příjmy, neboť je na mateřské dovolené. Jiné příjmy v průběhu roku rodina neměla. Slevu na dítě uplatňuje pan Veselý.

Porovnejme výši daňové povinnosti v letech 2007 a 2008. I v této variantě jsou splněny podmínky, které stanovuje zákon o daních z příjmů k možnosti uplatnění společného zdanění manželů.

Řešení příkladu 3

Rok 2007

Daňové přiznání podávají oba manželé – uplatňují SZM

manžel		manželka	
500 000 - 40 000 -			
§ 6 - 22 500 =	437 500	§ 6	0
Dílčí základ daně celkem	437 500	Dílčí základ daně celkem	0
Nezdanitelné části ZD	nejsou	Nezdanitelné části ZD	nejsou
ZD upravený o nezd. části ZD	437 500	ZD upravený o nezd. části ZD	0
Společný základ daně = 437 500 + 0 = 437 500			
1/2 společného ZD	218 750	1/2 společného ZD	218 750
ZD zaokrouhlený	218 700	ZD zaokrouhlený	218 700
Sazba daně	33 012 + 25 % * 300	Sazba daně	33 012 + 25 % * 300
Daň před slevou a bonusem	33 087	Daň před slevou a bonusem	33 087
Slevy na dani		Slevy na dani	
- na poplatníka (§ 35ba odst. 1a)	7 200	- na poplatníka (§ 35ba odst. 1a)	7 200
- na manželku (§ 35ba odst. 1b)	4 200		
- na dítě (§ 35c)	6 000		
Daň po slevě	15 687	Daň po slevě	25 887
Daňový bonus (§ 35c)	0	Daňový bonus (§ 35c)	0
Zaplacené zálohy	82 188	Zaplacené zálohy	0
Přeplatek	66 501	Doplatek	25 887

Celkové daňové zatížení rodiny v roce 2007: 15 687 Kč + 25 887 Kč = 41 574 Kč

Rok 2008

Daňové přiznání podává pouze manžel

manžel

§ 6	500 000 * 1,35	675 000	Slevy na dani	
Dílčí základ daně celkem		675 000	na poplatníka (§ 35ba odst. 1a)	24 840
Nezdanitelné části ZD	nejdou		na manželku (§ 35ba odst. 1b)	24 840
			na dítě (§ 35 c)	10 680
ZD upravený o nezd. části ZD		675 000	Daň po slevě	40 890
			Daňový bonus (§ 35 c)	0
ZD zaokrouhlený		675 000		
Sazba daně	15 %		Zaplacené zálohy	65 820
Daň před slevou a bonusem	101 250		Přeplatek	24 930

Celkové daňové zatížení rodiny v roce 2008: 40 890 Kč

Také rodina Veselá má ve srovnání s předchozím rokem 2007 nižší daňovou povinnost. I přesto, že pan Veselý by se svou velikostí příjmů patřil do skupiny obyvatel s vyššími příjmy „přilepšil si“ pouze v řádech stokorun. Důvodem je skutečnost, že v roce 2008 již nelze uplatnit SZM. Při jeho použití v roce 2007 si paní Veselá, přestože neměla žádné příjmy, mohla uplatnit slevu na poplatníka. Vzhledem k tomu, že nemá žádné příjmy nevzniká jí ani povinnost podat daňové přiznání.

Jako částečnou kompenzaci zrušení SZM byla zvýšena sleva na druhého z manželů bez příjmů oproti předcházejícími roku na stejnou částku jako činí základní sleva na poplatníka. Pokud by totiž nedošlo k tak razantnímu zvýšení slevy dle § 35ba odst. 1b) ZDP mohla by být daňová povinnost rodiny v tomto roce naopak vyšší.

Závěr

Zákon o daních z příjmů zůstává i přes svou další novelizaci nadále poměrně složitý. Nevýhodou této právní normy je také skutečnost častých novelizací. V roce 2009 totiž můžeme očekávat opět další změny, a to konkrétně změnu ve výši daňové sazby a slev na dani.

Za výhodné lze považovat nově zavedenou slevu na dani na pracujícího důchodce. Přínosné je také výrazné zvýšení slev na dani. Osoby s vysokými příjmy také jistě ocení zavedení stropu zdravotního a sociálního pojištění, neboť po překročení této částky již toto pojistné nemusí platit. Reforma nezrušila odpočty na životní a penzijní připojištění, jako nezdanitelné části základu daně nadále zůstávají i úroky z úvěrů na bydlení, dary a odborové příspěvky. Obecně lze konstatovat, že nejvíce z reformy získávají lidé s vysokými příjmy, právě kvůli výše uvedenému stropu pro sociální a zdravotní pojištění, ale i kvůli zrušené progresivní daňové sazbě. Příjmy, které byly dříve zdaňovány sazbou až 32 % jsou nyní zdaněny právě 15 %. Určitě si také polepší i osoby s nižšími příjmy. V tomto případě ale není důvodem jednotná daňová sazba, ale zvýšení slev na dani, resp. zvýšení daňového bonusu. Středněpříjmové skupiny obyvatel pocítí asi změny nejmenší, i jejich příjem po zdanění je vyšší, ovšem někdy pouze v řádu několika desítek korun.

Při hodnocení celkového dopadu reformy na příjmy rodiny je nutno samozřejmě zohlednit i další změny, které od roku 2008 nastaly. K těm nejdůležitějším patří určitě zvýšení sazby DPH z 5 % na 9 %, což se projeví zejména růstem cen potravin a tím pádem i růstem výdajů domácností. Podstatné je také při hodnocení zdůraznit i skutečnost, že byly zavedeny ekologické daně – na plyn, pevná paliva a elektřinu. I tato skutečnost má nemalý vliv na zvýšení jejich ceny. Neméně významné zůstávají také změny v oblasti sociální politiky. Na jedné straně tedy snížení daně z příjmů je vykompenzováno právě zvýšením nebo zavedením jiných daní a poplatků.

Na závěr lze říci, že nejmenší prospěch z reformy mají lidé s průměrným příjmem. Výše jejich příjmů se sice příliš nezměnila, toto ale nelze říci u výdajů, které musí jako domácnost zaplatit.

Seznam použité literatury

1. GRÚŇ, L. *Finanční právo a jeho instituty*. Praha: Linde, 2004. 307 s.
ISBN 80-7201-474-9.
2. MACHÁČEK, I. *Fyzické osoby a daň z příjmů*. Praha: Aspi, 2006. 140 s.
ISBN 80-7357-227-3.
3. MARKOVÁ, H. *Daňové zákony 2007*. Praha: Grada, 2007. 192 s.
ISBN 978-80-247-2087-6.
4. MARKOVÁ, H. *Daňové zákony 2008*. Praha: Grada, 2008. 208 s.
ISBN 978-80-247-2385-3.
5. PELECH, P. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2007*.
Olomouc: Anag, 2007. 383 s. ISBN 978-80-7263-369-2.
6. PELECH, P. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2008*.
Olomouc: Anag, 2008. 440 s. ISBN 978-80-7263-443-0.
7. PELECH, P., PELC, V. *Daně z příjmů s komentářem*. Olomouc: Anag, 2007. 959 s.
ISBN 978-80-7263-399-9.
8. RUDINSKÁ, E. *Poradce – daně z příjmů*. Český Těšín: Poradce, 2007. 304 s.
ISBN 978-80-7365-248-7.
9. ŠIROKÝ, J. *Daňová teorie*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 1996. 104 s. ISBN 80-7078-402-4.
10. ŠUBRT, B. *Abeceda mzdové účetní 2007*. Olomouc: Anag, 2007. 518 s.
ISBN 978-80-7263-373-9.

11. VALOUCH, P. *Optimální zdanění fyzických osob*. Praha: Grada, 2007. 140 s.
ISBN 978-80-247-1805-7.
12. VLACH, P., RYLOVÁ, Z. *Reforma daní z příjmů od roku 2008*. Ostrava: Sagit, 2007.
256 s. ISBN 978-80-7208-648 -1.
13. VYBÍHAL, V. *Zdaňování příjmů fyzických osob*. Praha: Grada, 2007. 216 s.
ISBN 978-80-247-2096-8.
14. *Historie ministerstva financí 1918 – 2004* [online]. [cit. 2007-10-20]. Dostupné
z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Publikace__Historie_MF_1918-2004.pdf.
15. *Reforma a podnikání*. Ekonom, 2007, roč. 51, č. 41, s. I – VIII.

Seznam zkratek

DP	daň z příjmů
DPH	daň z přidané hodnoty
DPFO	daň z příjmů fyzických osob
DPPO	daň z příjmů právnických osob
DE	daňová evidence
ID	invalidní důchod
MZD	minimální základ daně
NČ	nezdanitelná část
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
SO	spolupracující osoba
SP	sociální pojištění
SZM	společné zdanění manželů
ZD	základ daně
ZDP	zákon o daních z příjmů
ZP	zdravotní pojištění
ZTP	zvlášť těžce postižený
ZTP/P	zvlášť těžce postižený s potřebou průvodce

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo,
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně ke své vnitřní potřebě bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3),
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že údaje o bakalářské práci, obsažené v Záznamu o závěrečné práci, umístěném v příloze mé bakalářské práce, budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO,
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona,
- bylo sjednáno, že užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 25. dubna 2008

.....
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

Dolní Bečva 427
756 55 Dolní Bečva

Seznam příloh

- Příloha A Vývoj sazby daně z příjmů v letech 1993 - 2006
- Příloha B Proč již není společné zdanění manželů?
- Příloha C Spolupráce osob již nebude tak výhodná
- Příloha D Jak se změní výše čistého příjmu u poplatníka bez dítěte
- Příloha E Výpočet SP, ZP a měsíční zálohy na daň z příjmů k příkladu 1 za rok 2007 a 2008
- Příloha F Výpočet SP, ZP a měsíční zálohy na daň z příjmů k příkladu 2 za rok 2007 a 2008
- Příloha G Struktura daňového přiznání a problematika s ním související, daňové přiznání k DPFO za rok 2007

Příloha A

Vývoj sazby daně z příjmů v letech 1993 – 2006

Sazba daně byla v letech 1993 - 2006 stanovena klouzavou progresí. Výsledná daň se stanoví z celoročního daňového základu poplatníka. Původní daňová sazba byla od 15 % do 47 % ze základu daně, postupně se až do roku 2006 snížila na rozpětí od 12 % do 32 %. Počet daňových pásem klesl z původních šesti na čtyři pásma.

Výše daňových sazeb byla poměrně častým obsahem novelizací tohoto zákona. Původní výše daňových sazeb platné k 1. lednu 1993 jsou uvedeny v tab. 1.

Tab. 1 Progresivní daňová sazba dle zákona č. 586/1992 Sb.

Ze základu daně		Daň	Ze základu daně přesahujícího (Kč)
od Kč	do Kč		
0	60 000	15 %	
60 000	120 000	9 000 Kč + 20 %	60 000
120 000	180 000	21 000 Kč + 25 %	120 000
180 000	540 000	36 000 Kč + 32 %	180 000
540 000	1 080 000	151 200 Kč + 40 %	540 000
1 080 000	a více	367 200 Kč + 47 %	1 080 000

Zákonem č. 323/1993 Sb. s účinností od 1. ledna 1994 došlo ke změně procentní sazby v šestém daňovém pásmu ze 47 % na 44 %, další novela z roku 1994 pak tuto sazbu snížila ještě o jedno procento na 43 %.

V roce 1995 schválila Poslanecká sněmovna změnu daňových pásem, její nová podoba je uvedena v tab. 2. Došlo k jejich snížení ze šesti na pět a zvýšilo se rozpětí jednotlivých pásem a nejvyšší klouzavě progresivní sazba daně dosahovala 40 %. Lze tedy říci, že i tady došlo ke snížení daňové zátěže obyvatel, ale je nutno přihlídnout také k inflačním vlivům a dalším faktorům ovlivňujících kupní sílu obyvatelstva.

Tab. 2 Progresivní daňová sazba dle zákona č. 149/1995 Sb.

Ze základu daně		Daň	Ze základu daně přesahujícího (Kč)
od Kč	do Kč		
0	84 000	15 %	
84 000	144 000	12 600 Kč + 20 %	84 000
144 000	204 000	24 600 Kč + 25 %	144 000
204 000	564 000	39 600 Kč + 32 %	204 000
564 000	a více	154 800 Kč + 40 %	564 000

I další novely postupně zvyšovaly rozpětí jednotlivých pásem, tím se daňová zátěž snižovala.

Zákonem č. 129/1999 Sb. s účinností od 1. ledna 2000 došlo opět k významné změně. Místo pěti daňových pásem jsou už jen čtyři. Tento počet pásem zůstal až do 31. prosince 2007. Posledním daňovým pásmem se tak stalo čtvrté pásmo se základem daně 312 000 Kč a více. V tomto období nastal největší skok v poklesu nejvyšší sazby daně ze 40 % na 32 %. V té době platná podoba daňových sazeb je uvedena v tab. 3.

Tab. 3 Progresivní daňová sazba dle zákona č. 129/1999 Sb.

Ze základu daně		Daň	Ze základu daně přesahujícího (Kč)
od Kč	do Kč		
0	102 000	15 %	
102 000	204 000	15 300 Kč + 20 %	102 000
204 000	312 000	35 700 Kč + 25 %	204 000
312 000	a více	62 700 Kč + 32 %	312 000

Předposlední zvýšení rozpětí pásem proběhlo v roce 2001, od roku 2006 se pak sazba daně snížila v prvním pásmu z 15 % na 12 % a ve druhém pásmu z 20 % na 19 %. Zároveň se i zvýšilo rozpětí prvního pásma. Více podrobností nalezneme v tab. 4.

Tab. 4 Progresivní daňová sazba dle zákona č. 545/2005 Sb.

Ze základu daně		Daň	Ze základu daně přesahujícího (Kč)
od Kč	do Kč		
0	121 200	12 %	
121 200	218 400	14 544 Kč + 19 %	121 200
218 400	331 200	33 012 Kč + 25 %	218 400
331 200	a více	61 212 Kč + 32 %	331 200

Příloha B

Proč již není společné zdanění manželů?

Zadání příkladu:

Za zdaňovací období 2008 dosáhl pan Marek dílčího základu daně ze závislé činnosti ve výši 350 000 Kč. Manželka pana Marka je soukromá podnikatelka, její základ daně činí za rok 2008 240 000 Kč. Manželé vyživují dvě děti, slevu na ně uplatňuje pan Marek. Za rok 2008 zaplatili oba manželé na penzijním připojištění 10 000 Kč, částku 2 000 Kč na soukromé životní pojištění. Porovnejme výši daňové povinnosti a to v případě, kdy nebude uplatněno společné zdanění manželů se situací, kdy by byl tento institut použit.

Řešení příkladu: (údaje jsou uvedeny v Kč, pro zjednodušení není použita superhrubá mzda)

a)	bez SZM	
	Marek	Marková
Základ daně	350 000	240 000
- Odpočet penz. přip.	4 000	4 000
- Odpočet živ. pojištění	2 000	2 000
Základ daně snížený	344 000	234 000
Daň před slevou a bonusem	51 600	35 100
- Sleva na poplatníka	24 840	24 840
- Sleva na dítě	21 360	
Daň po slevě a bonusu	5 400	10 260
Daňová povinnost celkem	15 660	

b)	použito SZM	
	Manžel	Manželka
Společný základ daně	590 000	
- Odpočet penz. přip.	8 000	
- Odpočet živ. pojištění	4 000	
Upravený společný ZD	578 000	
Základ daně u každého z manželů	289 000	289 000
Daň před slevou a bonusem	43 350	43 350
- Sleva na poplatníka	24 840	24 840
Daň před bonusem	18 510	18 510
- Sleva/bonus na dítě	21 360	0
Daň po slevě a bonusu	-2 850	18 510
Daňová povinnost celkem	15 660	

Jak je z řešení příkladu vidět v obou případech vychází daňová povinnost rodiny stejně. Důvodem je zrušení klouzavě progresivní sazby a její nahrazení lineární sazbou. Z tohoto důvodu SZM ztrácí svou podstatu a tak bylo zrušeno.

Příloha C

Spolupráce osob již nebude tak výhodná

Zadání příkladu

Při podnikání v zemědělství dosáhl poplatník za zdaňovací období 2008 DZD podle § 7 ZDP 500 000 Kč. Podnikatelova manželka je v domácnosti a pečuje o rodinu. Manželé vyživují jedno dítě. Manžel si za rok 2008 zaplatil na penzijním připojištění 16 000 Kč a poskytl peněžitý dar základní škole 2 000 Kč. Porovnejme výši daňové povinnosti v situaci, kdy je a není uplatněna spolupráce osob.

Řešení příkladu (údaje jsou uvedeny v Kč)

a) bez spolupráce osob

	Manžel
Základ daně celkem	500 000
- Odpočet penz. přip.	10 000
- Dary	2 000
Snížený ZD	488 000
Daň před slevou a bonusem	73 200
- Sleva na poplatníka	24 840
- Sleva na manželku	24 840
- Sleva na dítě	10 680
Daň po slevě	12 840

b) spolupráce osob

Manžel	Manželka
250 000	250 000
10 000	0
2 000	0
238 000	250 000
35 700	37 500
24 840	24 840
0	0
10 680	0
180	12 660
celkem 12 840	

I v tomto případě vychází daňová povinnost shodně. Navíc je také nutno počítat s tím, že by se musely platit zálohy na SP a ZP nejen za manžela, ale v případě uplatnění spolupracujících osob i za manželku. Ještě je nutno sdělit, že v případě a) manželka vůbec nepodává daňové přiznání a její výsledná daňová povinnost je nulová.

Příloha D

Jak se změní výše čistého příjmu u poplatníka bez dítěte

Tab. 5

Výše hrubé a čisté mzdy

Hrubá mzda	Čistá mzda	
	Rok 2007	Rok 2008
10 000	8 294	8 750
15 000	11 924	12 150
20 000	15 482	15 520
25 000	18 799	18 875
30 000	22 074	22 245
35 000	25 132	25 600
40 000	28 131	28 970
45 000	31 098	32 325
50 000	34 065	35 695
60 000	40 031	42 420
70 000	45 965	49 145
80 000	51 931	55 870
90 000	57 865	62 595
100 000	63 831	69 320

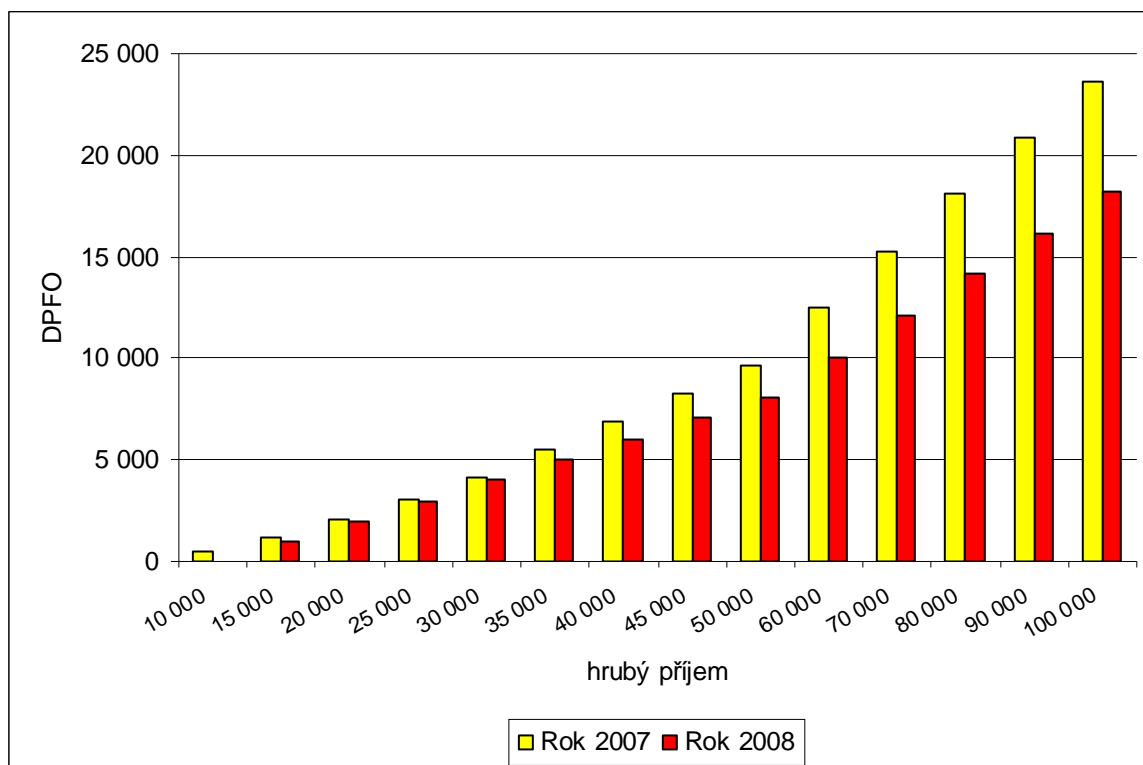
Tab. 6

Výše daně z příjmů v letech 2007 a 2008

Hrubá mzda	Daň z příjmů	
	Rok 2007	Rok 2008
10 000	456	0
15 000	1 201	975
20 000	2 018	1 980
25 000	3 076	3 000
30 000	4 176	4 005
35 000	5 493	5 025
40 000	6 869	6 030
45 000	8 277	7 050
50 000	9 685	8 055
60 000	12 469	10 080
70 000	15 285	12 105
80 000	18 069	14 130
90 000	20 885	16 155
100 000	23 669	18 180

Graf 1

Porovnání daňové zátěže

Příloha E

Výpočet SP, ZP a měsíční zálohy na daň z příjmů k příkladu 1 za rok 2007 a 2008 (zadání viz. str. 37)

Přehled o příjmech a odvodech paní Novákové za rok 2007

Rok 2007	leden	únor	březen	duben	květen	červen
Hrubá mzda	19 000	22 000	18 500	21 000	22 500	22 000
SP 8 %	1 520	1 760	1 480	1 680	1 800	1 760
ZP 4,5 %	855	990	833	945	1 013	990
Základ daně	16 625	19 250	16 187	18 375	19 687	19 250
Základ daně zaokr.	16 700	19 300	16 200	18 400	19 700	19 300
Daň před slevami	2 466	3 026	2 371	2 801	3 126	3 026
Sleva - poplatník	600	600	600	600	600	600
Sleva - děti	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Daň po slevě	866	1 426	771	1 201	1 526	1 426
Čistá mzda	15 759	17 824	15 416	17 174	18 161	17 824

Rok 2007	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec
Hrubá mzda	21 500	18 000	23 000	23 500	22 000	24 000
SP 8 %	1 720	1 440	1 840	1 880	1 760	1 920
ZP 4,5 %	968	810	1 035	1 058	990	1 080
Základ daně	18 812	15 750	20 125	20 562	19 250	21 000
Základ daně zaokr.	18 900	15 800	20 200	20 600	19 300	21 000
Daň před slevami	2 926	2 295	3 251	3 351	3 026	3 451
Sleva - poplatník	600	600	600	600	600	600
Sleva - děti	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Daň po slevě	1 326	695	1 651	1 751	1 426	1 851
Čistá mzda	17 486	15 055	18 474	18 811	17 824	19 149

Celkem zálohy za rok 2007 – 15 916 Kč, hrubá mzda za rok celkem 2007 – 257 000 Kč, SP – 20 560 Kč, ZP 11 567 Kč

Přehled o příjmech a odvodech paní Novákové za rok 2008

Rok 2008	leden	únor	březen	duben	květen	červen
Hrubá mzda	19 000	22 000	18 500	21 000	22 500	22 000
SP 8 %	1 520	1 760	1 480	1 680	1 800	1 760
ZP 4,5 %	855	990	833	945	1 013	990
Superhrubá mzda	25 650	29 700	24 975	28 350	30 375	29 700
Základ daně	25 700	29 700	25 000	28 400	30 400	29 700
Daň před slevami	3 855	4 455	3 750	4 260	4 560	4 455
Sleva - poplatník	2 070	2 070	2 070	2 070	2 070	2 070
Sleva - děti	1 780	1 780	1 680	1 780	1 780	1 780
Daň po slevě	5	605	0	410	710	605
Daňový bonus	0	0	100	0	0	0
Čistá mzda	16 620	18 645	16 287	17 965	18 977	18 645

Rok 2008	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec
Hrubá mzda	21 500	18 000	23 000	23 500	22 000	24 000
SP 8 %	1 720	1 440	1 840	1 880	1 760	1 920
ZP 4,5 %	968	810	1 035	1 058	990	1 080
Superhrubá mzda	29 025	24 300	31 050	31 725	29 700	32 400
Základ daně	29 100	24 300	31 100	31 800	29 700	32 400
Daň před slevami	4 365	3 645	4 665	4 770	4 455	4 860
Sleva - poplatník	2 070	2 070	2 070	2 070	2 070	2 070
Sleva - děti	1 780	1 575	1 780	1 780	1 780	1 780
Daň po slevě	515	0	815	920	605	1 010
Daňový bonus	0	205	0	0	0	0
Čistá mzda	18 297	15 955	19 310	19 642	18 645	19 990

Celkem zálohy za rok 2008: 6 200 Kč, vyplacený daňový bonus: 305 Kč

Příloha F

Výpočet SP, ZP a měsíční zálohy na daň z příjmů k příkladu 2 za rok 2007 a 2008 (zadání viz. str. 40)

ROK 2007

Pan Novotný (leden 2007 – březen 2007)

Hrubá mzda	16 000 Kč
SP 8 %	1 280 Kč
ZP 4,5 %	720 Kč
Základ daně $16\,000 - 1\,280 - 720 = 14\,000$ Kč	
Sazba daně $(14\,000 - 10\,100) \cdot 0,19 + 1\,212$ Kč	
Zálohová daň před slevou	1 953 Kč
Sleva na poplatníka	600 Kč
Zálohová daň po slevách	1 353 Kč
Zál. daň celk. 3 měsíce $\cdot 1\,353$ Kč = 4 059 Kč	

Pan Novotný (duben 2007 – prosinec 2007)

Hrubá mzda	16 000 Kč
SP 8 %	1 280 Kč
ZP 4,5 %	720 Kč
Základ daně $16\,000 - 1\,280 - 720 = 14\,000$ Kč	
Sazba daně $(14\,000 - 10\,100) \cdot 0,19 + 1\,212$ Kč	
Zálohová daň před slevou	1 953 Kč
Sleva na poplatníka	600 Kč
Sleva na dítě	500 Kč
Zálohová daň po slevách	853 Kč
Zál. daň celk. 9 měsíců $\cdot 853$ Kč = 7 677 Kč	

Celkem zapláceno na zálohách (u pana Novotného): 4 059 + 7 677 = 11 736 Kč

Paní Novotná (leden 2007)

Hrubá mzda	11 500 Kč
SP 8 %	920 Kč
ZP 4,5 %	518 Kč
Základ daně $11\,500 - 920 - 518 = 10\,062 = 10\,100$ Kč	
Sazba daně	12 %
Zálohová daň před slevou	1 212 Kč
Sleva na poplatníka	600 Kč
Sleva na část. inv. důchod	125 Kč
Zálohová daň po slevách	487 Kč

Celkem zapláceno na zálohách (u paní Novotné): 487 Kč

ROK 2008

Pan Novotný (leden 2008 – březen 2008)

Hrubá mzda	16 000 Kč
Superhrubá mzda	21 600 Kč
Základ daně	21 600 Kč
Sazba daně	15 %
Zálohová daň před slevou	3 240 Kč
<u>Sleva na poplatníka</u>	<u>2 070 Kč</u>
Zálohová daň po slevách	1 170 Kč
Zálohová daň celkem	1 170 Kč * 3 měsíce = 3 510 Kč

Pan Novotný (duben 2008 – prosinec 2008)

Hrubá mzda	16 000 Kč
Superhrubá mzda	21 600 Kč
Základ daně	21 600 Kč
Sazba daně	15 %
Zálohová daň před slevou	3 240 Kč
<u>Sleva na poplatníka</u>	<u>2 070 Kč</u>
<u>Sleva na dítě</u>	<u>890 Kč</u>
Zálohová daň po slevách	280 Kč
Zálohová daň celkem	280 Kč * 9 měsíců = 2 520 Kč

Celkem zaplaceno na zálohách (u pana Novotného): 3 510 Kč + 2 520 Kč = 6 030 Kč

Paní Novotná (leden 2008)

Hrubá mzda	11 500 Kč
Superhrubá mzda	15 525 Kč
Základ daně	15 600 Kč
Sazba daně	15 %
Zálohová daň před slevou	2 340 Kč
<u>Sleva na poplatníka</u>	<u>2 070 Kč</u>
<u>Sleva na část. inv. důchod</u>	<u>210 Kč</u>
Zálohová daň po slevách	60 Kč

Celkem zaplaceno na zálohách (u paní Novotné): 60 Kč

Příloha G

Struktura daňového přiznání a problematika s ním související

Přiznání obsahuje základní část a přílohy. V základní části jsou uvedeny údaje o poplatníkovi, údaje o dílčích ZD z příjmů, o celkovém ZD z příjmů, o nezdánitelných částech ZD, odčitatelné položky a výpočet daně. Nechybí zde ani položky, které informují o celkové výši dani, slev na dani a zaplacených zálohách. Příloh k přiznání je celkem pět, každá příloha obsahuje výpočet dílčího ZD podle druhu jednotlivých příjmů a jeho zdroje, pátá příloha je určena pro společné zdanění manželů. Poplatník nevyplňuje všechny přílohy, ale jen ty přílohy, které odpovídají jednotlivým dílčím ZD podle nichž má příjmy.

Poplatník je povinen podat daňové přiznání vždy, pokud příjmy, které se zdaňují podle ZDP převýší částku 15 000 Kč. Do tohoto limitu se nezapočítávají příjmy od daně osvobozené a příjmy, které jsou zdaněny zvláštní sazbou daně zpravidla přímo u zdroje příjmů. Povinnost podat daňové přiznání má i poplatník, kde úhrn jeho příjmů nepřekročil 15 000 Kč, ale je v situaci, kdy vykazuje daňovou ztrátu.

Povinnost podat daňové přiznání nemají poplatníci, kteří mají příjmy pouze ze závislé činnosti, podepsali prohlášení k dani a navíc tyto příjmy mají od jednoho nebo postupně od více zaměstnavatelů. Pokud by se rozhodli podat přiznání musí písemně požádat o roční zúčtování záloh a daňového zvýhodnění za zdaňovací období, a to u posledního z plátců daně, u kterého vykonávali závislou činnost. Termín je nejpozději do 15. února po uplynutí zdaňovacího období. Jak již bylo uvedeno, provede toto zúčtování poslední plátců, tento krok provede na základě předložení potvrzení o zdanitelných příjmech a o sražených zálohách na daň, které obdržel poplatník od předchozích plátců daně za zdaňovací období. Pokud poplatník nepožádá o roční zúčtování, plátců daně je automaticky neprovede.

Základní termín pro podání daňového přiznání správci daně je do 31. března následujícího roku, i v tomto případě existuje výjimka, kdy je lhůta stanovena na 30. června následujícího roku. Podmínkou je, že přiznání zpracovává daňový poradce.

Existují celkem tři typy daňových přiznání – řádné, opravné a dodatečné. Rozdíl mezi opravným a dodatečným daňovým přiznáním se odvíjí od lhůty k podání přiznání. Řádným

daňovým přiznáním rozumíme první podané daňové přiznání, bez ohledu na to, za bylo toto přiznání podáno ve lhůtě k podání přiznání či nikoliv.

Pokud poplatník ještě před uplynutím lhůty pro podání přiznání zjistí, že jeho daňová povinnost nebo ztráta je jiná, než uvedl v předcházejícím řádném popř. opravném přiznání říkáme, že podává přiznání opravné. Pokud by toto zjistil, až po lhůtě k podání přiznání bude podávat dodatečné daňové přiznání.

Jestliže poplatník nesplní ustanovení, která se týkají režimu platby daně může správce daně uplatnit vůči poplatníkovi sankce za nesplnění jeho daňové povinnosti. V roce 2006 došlo k novele Zákona o správě daní a poplatků a s účinností od 1. ledna 2007 je uplatňován poněkud jiný režim sankcí.

Obecně lze říci, že daňový dlužník, jímž je každý, kdo má daňovou povinnost, je v prodlení pokud nesplatí daň nejpozději v den její splatnosti. Pokud tedy nedojde k uhrazení daně nejpozději do dne její splatnosti je povinnosti daňového dlužníka nejen doplatit tuto dlužnou daň, ale také navíc zaplatit úrok z prodlení. Výše úroku z prodlení je stanovena ve výši repo sazby, kterou stanovila centrální banka zvýšená navíc o 14 procentních bodů.

V následujících stránkách práce se nachází vyplněné daňové přiznání pro DPFO za rok 2007. Údaje jsou čerpány z příkladu 1 ve třetí části práce.